

309699

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 6,

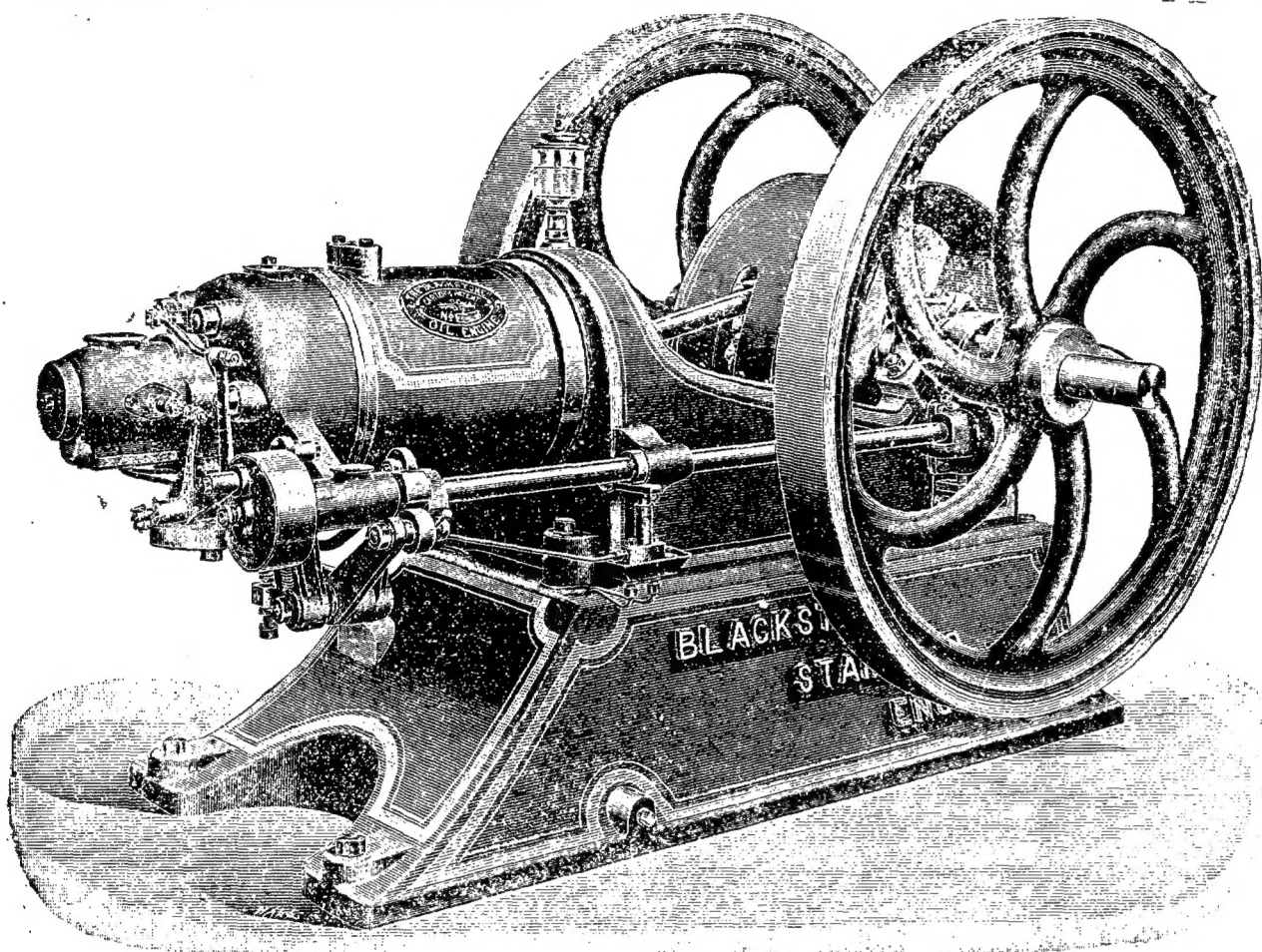
చెన్న పట్టణము 1919 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 20 వ తేది శనివారము

NO. 217

సంపుటము. ౬

పాపములను పుణ్యక్షేత్రములలో పుణ్యము చేయుటకు శ్రయించి ౧౩.

సంచిక ౨౦౭

బాకు సోను ఆయిల్ ఇంజనులు.

కీర్తన నాయకులు, క్రాంతి యోధులు మున్నగు చమురుల నుపయోగించి వనిచే మువ్వలు తయారు చేయబడినవి.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన నాగు స్తోమ ఇంజనులు పనిచేయుచున్నవి, ఇంజనులకు మంచి తృప్తినిచ్చినవి. పూర్తియైన వివరములకును ధరలకును నేడే మాకు వ్రాయును.

సోలు వజ్రంట్ట :

మార్గము నన్ను & కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్.

1806.

ఇంజనీయరు

సం. 9, సెకండ్ యైను బీచ్, ముదాసు.

హిందూ, బెజవాడ, లావోరు, తంజావూరు.

అన్యతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి తెక్కినది.
ఇతర వీధులలో నొప్పులను కూడా
మా అమ్మతాంజనమిను వాడి
సంతమాత్రమైన వయసును,

మొత్తం ₹ 0-10-0 అక్షరం.

మొహమ్మదీయం. తు 0-12-0

0-6-0

దంతిచూర్ణము 6-2-0

అమృతం జనం విహారి,

6, తంజావూరు పేట, ఎడ రాను.

1. శ్రీమలయ్య గోపాలకృష్ణ గోకరూరి చ. సె.
రంగుల చిత్ర వటుము
వరి 1-8 0-1-0 12 వరులకు 0-9-0.
వి. పి. శిష్యులు ప్రశ్నేకము.
అంధ్రప్రదేశ్ శాస్త్రాలయము,
హైద్రాబాద్ 212 వదనాడు

మా లేలుపేందు ఆన్నిమందుల కంటే
మిక్కిలి చురుకుగా పనిచేయును. వెల 0-8-0.

109, శ్రీకృష్ణభార్య, జొంబయి, తంజావూరుజిల్లా, మద్రాసు.

తామరతైలము

తామర, తీట, గడ్డికి, మంచిమందు

పట్టి 1-2 అ. 6. 12-3 అ. 8-12 100-5 అ. 25.

చికిత్స :—పురుగుల జంపి వేడినీటిలోకి వేర్చేయవలెను. నుంచి బిల్వోనిటి తేయ్యబడి అయిపోయినది. ఇందులకు వేదం వలననే ప్రార్థనలు :—1. నందు అశాస్త్రమునాశివిత బిల్వోనిటి యోగం. 2. పురుగుల జంపు నందున భాగవతమునా. 3. పురుగుల తిరిగి పుటకుండ తేయవలయునా

గుర్తులు :—దురద, ఉంగరములవంటి చుట్టు, పొక్కులు, రసికాయలు, పెండ్లవంటి తొడిమిపువ్వులు మొదలగునవి. కొంచెముగా తేలి కేరమంతట వ్యాపించి నీ పువ్వుని బొవ్వరును.

అమృతాంజనము డీరీ - బొంబాయి, మద్రాసు.

అంధ దీక్ష విక్రమ చందా.

12 మ. ప్రముఖులు 18-0-0

6 50-300000 9-0-0

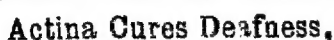
3 మానవ బలం 4-8-0

మూలములకు 1-8-0

ఆంధ్రవారపత్రిక చందా

12 మా. 1950 3-0-0

సంక్షేపము :- ఇది పుస్తకమునందు వ్రాసియున్న
అంతయు జరిగినవలెను. ఇది చాలియైనట్టిదని
సంఘమరాచార సంస్కరణమునకు మార్పులు చేయబడినవి.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, రంగులపల్లికి యందరూ

Natural Actina Treatment.
(669)

వలయువారు:—మీనేజరు, కలెవరీ ప్రెస్సు,
(1885-847) రాజమ (డి) అని ప్రాంతవలెను.

దేశాంగజవసథ, ఉరవకొడు:- ఈసభవారు దేశంబు
యందు 21 తేదీ సాయంత్రము శివుంటున్నందు సభను జరుపవలె
యింది. అమావాస్య 22 తేదీ సోమవారము అగునగాని
సోమవారము ఈగ్రామమున సురజరుగున. అనేకులు వ్యా
పారపుపనులవలన సభకు రాకాలరకు కారణమిచ్చేత 21 తేదీ
అనివారము వాడే సభకు ప్రతిష్ఠించిరి. ఈ సభయందు ఆ
కార్యముగానందు విషయములను గురించి చర్చింతురట. మ
తాభిమానులారా సైతసభకు సంబంధించి మనమును సుధ్ధంతు
రనిపారన - ఇంక పెంకటరమణపు, కార్యదర్శి.

P. G. Masker & Co.,
Engineers & Contractors,
Appollo Street, Fort, Bombay.

తృతీయాంధ్రాయుర్వేద సమ్మేళనము.

నేడు విజయనగరములో సమావేశమగుట.

డాక్టరు ఆచంట - లక్ష్మీపతి బి. ఎం. ఎం. బి. సి. ఎం గారి అధ్యక్షతన వ్యాసమున క్రిందిభాగాలు ముద్రితములు:

అధ్యక్షకోపన్యాసము.

ఆయుర్వేదము చిరకాలమునుండియు వ్యాపకముల నుష్కరింపఁబడుచున్నది. ఇది ఈ దేశమున గ్రామీణులకాలము నుండియు దినదినాభివృద్ధి యగుచు వచ్చి మనదేశమున దాయకాలములయందు వర్ధిల్లి యున్నట్లు గ్రంథసమదాయమే సాక్షి.

ప్రతిపక్ష తత్వము.

ప్రపంచమునందలి సకలవస్తువుల పరిణామమునకును రజస్వత్వతమోగుణము లెట్లు కారణభూతములలో అట్లే మన శరీరాశోగ్యమునకును, శరీరమునందలి రోగములకును వాతపితృశ్లేష్మములు ప్రధానములు. పృథివి, అపస్సు, తేజస్సు, వాయువు అకాశము అను పంచభూతములు సర్వప్రపంచమునకును అందు మన శరీరమునకును ఆధారములై యున్నవి. వాత పితృశ్లేష్మములు ఈ పంచభూతముల అంశములే. ఇవియే మన శరీరమునందలి సర్వవ్యాపారములను నడపునవి. ఆయుర్వేద శాస్త్రము ననుసరించి పంచభూతాత్మకమగు ప్రపంచమునందు ప్రతిభూతమునకును నూత్నావస్థయు, స్థూలసూక్ష్మయు గలవు. ప్రతిస్థూలభూతమునందును అన్నిభూతములయొక్క నూత్నావస్థయు లివిడియున్నవి. కాని ఏయేపదార్థమునందు ఏయేభూతములు హెచ్చుగ నున్నవో ఆ భూతములయొక్క గుణసముదాయమును బట్టి వానియొక్క వివిధాకారములును గుణములును ఏర్పడును. వివిధరమలు గల తియ్యని పుల్లని పండ్లయొక్క రసములలో నందుండు అపభూతము ముఖ్యమైనదైనను దానియందలి వివిధరమలు పృథివ్యాది యితరభూతముల సుయోగముచే గలిగినదని మనవారల సిద్ధాంతము ఇట్లే మన శరీరమునందు త్రిభూతపులలో నొక భూతపుగా నెన్నబడు వాతమునందు అకాశము, వాయువు అను రెండుభూతములు హెచ్చుగ నున్నట్లును, అట్టి వాతము రజోగుణప్రధానమైనట్లును మన సిద్ధాంతము. ఈ వాతము స్థానాధిదేవములచే మన శరీరమునందు వేర్వేరు కృత్యములను చేయును. ఈ వాతము యొక్క వ్యాపారములలో నొకటగు నపాత వాతముయొక్క కృత్యముచే గలిగి మలరూపముగ మనము నిడుచు గాలియు, రజోరూపముగ మన శరీరసర్వస్వమునందును ప్రపంచసర్వస్వమునందును వ్యాపించియుండు శక్తియు నొకటియని చెప్పట సరిగాదు. కాని యొకదానికొకటి సంబంధించియుండుటచే నా సంబంధమును తెలుపుటకై మనయార్యులట్టి నామసామ్యతను గలిగించియుండురు. ఇట్లే పితృము శరీరమునందలి ఉష్ణము, వర్ణము, దృష్టి మొదలగువానిని కలుగజేయు నొక శక్తి యనియు, కఫము అనుష్ఠత, స్థూలత మొదలగు కార్యములను గలుగజేయు శక్తి యనియు వారి యభిప్రాయము. వీని హెచ్చుతగ్గులు వాని కార్యములను బట్టి గుర్తింపనగునే గాని వట్టి కండ్లతో చూడదగినవి గావు. ముందుముందు యంత్రసహాయముచే చూడగలుగుదుమే ము.

శల్యతంత్రము

ఈ కాలమున మనవారలు శల్యతంత్రజ్ఞానమున వెనుకబడియున్నను, మన పూర్వులు ప్రపంచమునం దన్ని దేశముల వారలకంటె హెచ్చుజ్ఞానమును పొందియుండిరిని గర్వపడుటకు తగిన అవకాశము గలదు. ఇప్పుడు పాశ్చాత్యవైద్యులు భయపడుచు చేసెడు శస్త్రకర్మలలో ననేకములను సుశ్రుతుడనరిగి జేసినట్లును అతనికి శాస్త్రజ్ఞానమేగాక కర్మపథమునందు కూడ నిజమైన నిపుణత గలదనియు అతడు వర్ణించిన శస్త్రకర్మవిధానమునందలి నూత్నాంశములను బట్టి తెలియగలదు. ఈతడు *పాట్యోసి* పేగులలోని రాళ్లు మొదలగు వానిని తీయఁటకును, *మూత్రతిత్రిలో*నుండు రాళ్లను తీయఁటకును తగిన శస్త్రకర్మలను వర్ణించియున్నాడు. ఇతని జ్ఞానమును సాహసమును పరీక్షించుట కింతకంటె నిదర్శనము లక్కరలేదని నాయభిప్రాయము.

చికిత్స

మనవారలు యగ్నినిశ్చయమునకై యేర్పరచిన విధానము లెంతయు కొనియాడదగియున్నవి. ధర్మామెరు, వైతసాస్త్రపు (హృదయశోధని) మొదలగు సాధనము లప్పుడు

* సుశ్రుత. చి. అ 14 + సుశ్రుత. ఆశ్మరిచికిత్స.

లేకున్నను, వీరు చెప్పిన మార్గము ననుసరించి మిక్కిలి జాగ్రత్తతో పరీక్షించినయెడల నిదానము తెలియని వ్యాధి యుండుదని చెప్పవచ్చును. కాని వారి పద్ధతులను చక్కగ తెలిసికొని ఆచరణములోనికి తెచ్చువార లీ కాలమున మిక్కిలి తక్కువగ నున్నారని చెప్పవచ్చును. మనవారలు సామాన్యముగా వ్యాధియొక్క హేతువును కనిపట్టి ఆ హేతువును నిర్మూలము చేయుటకు ప్రయత్నించిరి గాని తాత్కాలికముగా కనబడు లక్షణములకు చికిత్సచేయుటకు ఉత్తమముగ అంగీకరింపలేదు. వ్యాధియొక్క నిజమైన హేతువును కనిపెట్టుటకై రోగియొక్క పూర్వవృత్తను తెలిసికొని వ్యభిచారి, ప్రకృష్ట, సన్నికృష్ట హేతువులు, ప్రాగ్రూపము, రూపము, సంప్రాప్తి, మొదలగు లక్షణములచే వ్యాధిని తెలిసికొనవలసిన దనియు, అటుపిమ్మట కూడ వ్యాధియొక్క నిదానము చక్కగ తెలియనియెడల జౌషధాన్న విహారములను బుద్ధివశలతోకొని నుపయోగించి ఉపశయము అనుపశయము అనగా రోగి కా చికిత్సలచే గలుగు హితాశితములచే వ్యాధిని నిర్మయించుకొన వలసిన దనియు చెప్పియున్నారు. ఇదిగాక ఆ కాలమునందు వారికి తెలిసిన జ్ఞానమునంతయు నుపయోగించి రోగియొక్క నాడి, స్వర్ణము, రూపము, నేత్రములు, శబ్దము, మలము, మూత్రము, జిహ్వ అను నెనుమిదింటిని పరీక్షించి అతిజాగ్రత్తతో వ్యాధినిదానమును చేయుచుండిరి. ఇందు నాడినిపరీక్షించు విధానము మొదలగునవి మాబోటి అల్పజ్ఞులకు తెలియకున్నను, మూత్రము విదాన తెలియుచువులచే గలుగు ఆకృతులను బట్టి వ్యాధినిదానమును కనిపెట్టు పద్ధతులలో కొన్నిటిని నే నంగీకరింపకపోయినను మనపూర్వులు సర్వశక్తుల నుపయోగించి వ్యాధిని కనిపెట్టుట కనేకప్రయత్నములను చేయుచుండిరి గాని ఏదోయొక మందిచ్చి కాలము గడపుట కంగీకరించ లేదని చెప్పవచ్చును. తెలియని వ్యాధులను, తుదరని వ్యాధులను ఎల్లప్పుడును ఉండును. తెలిసిన వ్యాధుల నిదానమును తెలిసికొనుటయు, తుదరని వ్యాధులను తుదరని తెలిసికొనుటయు వైద్యునియొక్క నిదానజ్ఞానఫలము. అనేక వ్యాధులు జౌషధము లక్కరలేకయే తుదరని మనవారలకు చక్కగ తెలిసియున్నది. *చరకు డొక్కచో* చికిత్సయొక్క ఉపయోగములను గూర్చి వ్రాయుచు, నేలమీద పడినవాడు సామాన్యముగా తానే లేచును. కాని ప్రక్కనున్న వారు మరి యెవరైన చేయిచ్చి సహాయము చేసినయెడల నులభముగ ఆయాసము లేకుండ లేచును. శ్రమ తగ్గియుండును. అట్లే వ్యాధులకును సామాన్యముగా తమంతట తామే తుదరు స్వభావ మున్నను వైద్యుని సహాయముచే రోగికి గలుగుశ్రమ తగ్గియుండు నని చెప్పియున్నారు. ఈ గొప్ప నిజమును మన వైద్యు లందరు గ్రహించియున్నారు.

ఈ నిజమును తెలిసికొని దూష్యము, దేశము, బలము కాలము, అగ్ని, ప్రకృతి, వయస్సు, సత్వము, సాత్వ్యము. ఆహారము, అశ్మ అను నీ పదునొకండు విషయములను గమనించుచు వానికి తగిన శోధన శమనావధిప్రక్రియలను ఉపయోగించుచుండినయెడల తుదరగల వ్యాధులన్నియునులభ సాధ్యము కాగలవు.

భవిష్యత్కాల-ర్యక్తము

ఆయుర్వేదము చిక్కగ వృద్ధియై మనదేశమునకే గాక ఖండంతరములకు సహితము పూర్వముకలె వ్యాపకము చెందవలె ననినయెడల మన మిప్పటికంటె మిక్కిలి హెచ్చుగ పనిచేయవలెను. అది యెట్లన,

1. ఆయుర్వేదము ప్రదర్శనములను విరివిగ జరుపుచు ఇదివరకు మనము చేయునట్లు మూడునాళ్ల ముచ్చటలగు గాక ఒక్కొక్క ప్రదర్శనమునందలి యమూల్యాంశముల నన్నిటిని ప్రోగుచేసి వైద్యలోకమున తుపయోగించునట్లు వ్రాతమూలకము లగు కార్యనిజ్ఞికలను తయారుచేయవలెను. చెన్నపట్టణములో జరిగిన అఖిలభారత ఆయుర్వేద వస్తుప్రదర్శనానంతరము తప్ప తరువాత నెన్నడును అట్టి ప్రయత్నములు జరుగలేదు. ఇది మిక్కిలి విపదకరము. ఈ ప్రదర్శనకాలము శాశ్వతముగ నుండ ప్రయత్నించుట ముఖ్యము.

2. ఆయుర్వేదజౌషధములను మిక్కిలి చక్కగ తయారు చేసి విక్రయించువారలకు ఉచితమగు పతకముల నొసంగి వారి కుత్సాహము కలిగింపవలెను. ఇందులకై యేర్పడు పరిష్కాసంఘములు ఏకమూత్రమున పరీక్షించుటకు తగిన విధానముల

* చరకు, విమాన, అ 10. స్లో 4.

నేర్పరచవలెను. ఏయే మందులు మంచివో తెలిసికొనుట ప్రస్తుతపు విజ్ఞానపద్ధతినిబట్టి ఎవరో మిక్కిలి జ్ఞానవంతు లగు వారలకే సాధ్యమగునుచే తెలిసియున్నది గావున వానినిరూపించుటకు ప్రత్యేకగ్రంథములను కాలానుసరణినిబట్టి దేశభాషలలో రచియింపవలెను.

3. ఇదిగాక ఆయుర్వేదజ్ఞానసముద్రమంతయు నిప్పుడు సంస్కృత వాఙ్మయమునందే యున్నది. దేశీయ వైద్యుల కందరకును నులభ సాధ్యమై జ్ఞానశోభి విరివిగ ప్రకాశించుటకై దేశభాషలందు సంస్కృతమునుండియు, ఆంగ్లభాష నుండియు గ్రంథములు పరివర్తనములై శాస్త్రీయమై నిజమైన జ్ఞానమును వెదజల్లవలెను. జ్ఞానసంపాదనవిషయమై స్వదేశీపరిజ్ఞ యుండగూడదు. మన విశోధి యగు జర్మనీ దేశమునుండి వచ్చినను మరి యేదేశమునుండి వచ్చినను నిజమైన జ్ఞానమును ఎరుపు తెచ్చుకొనవలసినదే. ఒకప్పుడు మనవద్దనుండి వారు కొనిపోయి వడ్డితో సహా వెంచియున్నారు. మనము తిరిగి వారివద్దనుండి మా ఆప్టలను మా కిమ్మని తెచ్చుకొనిన తప్పులేదు.

4. ప్రస్తుతము ఆయుర్వేదము నవలంబించు వైద్యుల జ్ఞానభేదములను ప్రజలకు తెలియజరుచుటకై తగిన పరిమితు లేర్పరచి, వీరు సవైద్యులు, వీరు తవైద్యు లని నిరూపింపవలెను. ఇప్పు డీ చెన్నరాష్ట్రమున ముప్పదివేలమంది చికిత్సకులు వైద్యము చేయుచున్నారు. వీరిలో నెంతమంది జ్ఞానవంతులు ఎంతమంది జ్ఞానరహితులు తెలిసికొనుట కష్టము. జ్ఞానహీను లగు వైద్యులను

వైద్యరాజ నమ స్తుభ్యంః యువరాజసహోదరః

యమస్తు వారతి ప్రాణామ్ వైద్యః ప్రాణామ్ ధనానిచ॥

అనునట్లు యమ సమానులగు నెంచి వారలను బహిష్కరించ వలెను. ఇట్టి తవైద్యులు మనదేశములో ఆయుర్వేదావలంబకులలోను విదేశవైద్యావలంబకులలోనూడ హెచ్చుగగలరని భావించుచున్నది. కంపాంశర్లు, వాద్ద పరిచారులు, వాక్కినేటర్లు, మొదలగు వారిలో అంగ వైద్యులు ఆయుర్వేదము కూడ మాకు తెలియుననుచు అసలు డాక్టర్ల కంటె ఎక్కువగ కబుర్లు చెప్పక క్రి గలవారల నేకులు గలరు. వైద్యవృత్తి యంతయు నీ దేశమున కూడకముగ నున్నదనుట వాస్తవము. ఈ పద్ధతుల నన్నిటిని సంస్కరించుటకు మనకు శక్తిలేదనుటయు నిజము. తవైద్యులే సాంప్రదాయము నవలంబించుచుండినను వైద్యలోకమున కెల్లరకు గౌరవరూపమే. ఈవిషయమున మనచేతి కాదని యూరొనక తవైద్య సవైద్యవిభజనకు గడగవలెను. అఖిలభారత ఆయుర్వేద మహాసంఘటి యీ కార్యమునకై 10 సంవత్సరములనుండి పూనియున్నది. వారి యనుగ్రహ మే మన మీదిన మిచ్చుటచేరి యనేక విషయములను చర్చించుట కవకాశ మిచ్చినది. ఆయుర్వేదమహాసంఘటిచే పట్టమును పొందినవారలను ప్రజలు తప్పక హెచ్చుగ గౌరవించెదరు. ప్రజలగౌరవ మున్నవెంటనే ధనప్రాప్తియు హెచ్చుగుటకు సందేహము లేదు. మహాసంఘటివారి సంవత్సర మేవో కొన్ని నూచనలను ఇంచూరునందు జరుగబోవు మహాసభలో తేవోవుచున్నారు. వాని ననుసరించి ఆంగ్లదేశమునందుకూడ నీవిషయమై కొంతపని జరుగగల దని తలచెదను.

5. ఇంతకును వైద్యుల యభివృద్ధికి నవనర జ్ఞానాభివృద్ధి ముఖ్యము. దీని యభివృద్ధినిమిత్రమై యనేక ప్రచారములందు కళాశాలలు విరివిగ నేర్పడవలెను. మన రాజధానిలో వైద్యరత్ని పండితి డి. గోపాలా చార్యుల వారి యప్రతి మానమైన స్వాస్థత్యాగము యొక్క ఫలముగా నొక కళాశాలయను కీర్తిశేషులైన గౌరవ నీయులగు కృష్ణసామి ఆయ్యరు గారి యాదార్శమువలన నొకకళాశాలయుగలవు. ఈ దార పురుషులు కొందరు వీనికి సహాయముచేయుచున్నారు. నిన్న నే క్రియంత ఎన్. ఆర్. ఆయ్యరు గారను నొక మహా పురుషుడు ఆయ్యరు గారి కళాశాలకు రు. 10,000 లు విరాళము నిచ్చిరి వినుటకు సంతోషముగానున్నది. ఈ కళాశాలలో సాయుర్వేదమునకు సహాయజ్ఞానముగా నుండుటకు తెగినంత వరకు నూతన పద్ధతుల కారిత శాస్త్రము, రోగనిదాన శాస్త్రము, క్రిమిశాస్త్రము, శల్యతంత్రము మొదలుగాగల విషయముల గర్భపుచున్నారు. ఇట్లే ఇతర కళాశాలాధి కారులును చేయవలెను. వైద్య పతన కాలము నాలుగు సంవత్సరము లుండవలెను. 6 సంవత్సరముల పతన కాలము ఆచార్య పదవిసొంగు వారల కుండవలెను. కళాశాలలో ప్రవేశింపగోరు విద్యార్థులకు కఠినమైన ప్రవేశ పరీక్ష ఉండవలెను. ఇకముందు ఆయుర్వేదా జ్ఞానముచేయు యువకుల కందరకును సంస్కృత భాషతోడ ఆంగ్లభాషా జ్ఞానము మిక్కిలి అవసరము. ఈ కళాశాల లందలి విద్యార్థులు

గ్రామ ప్రజలకు జ్ఞానము సంపాదించుటకు సర్కారువారు తమ శ్రమకర్తల కాలలలోని శోధనలను పరిశోధించుట కవకాశమియ్యవలెను.

6. సర్కారువారు నిద్రపించు వైద్యకళాశాలలోని విద్యార్థులకు ఆయుర్వేదమునందలి ముఖ్యవిషయములను నేర్పుటకు వారి కళాశాలలోనికే ప్రొత్తకాపును చేర్పించవలెను. ఆయుర్వేదకళాశాలలో ఆంగ్లేయైద్యవలంబులును నులభముగ ఆయుర్వేదజ్ఞానమును సంపాదించుటకు తగిన పథనక్రమము ప్రత్యేకముగ చేర్పించవలెను.

7. దేశమునందెల్లము ఆయుర్వేద బోధకాశాలలు విరివిడిగా ఉట్టవలెను. రావుబహదూర్ కలకల కల్లకల్ల శ్రేష్ఠిగారు మొదలగు దేశాధిపతులు తిరిగి కళాశాల యుపకారమును ఈ విషయమున చేసేయవలెను. జమీందారులు మొదలగువారు తమ గ్రామములయందు ఆయుర్వేద వైద్యులను ఉంచినయెడల తమ గ్రామములకు తక్కువ ఖర్చుతో ఆశోగ్యులను చేర్పించును. ఆయుర్వేద వైద్యమునకు చేయుత యిచ్చినవారు నగుదురు.

8. ఆయుర్వేదబోధకులను పరిశీలించి వాని గుణగుణములను నిర్ధారణ చేయుటకును, నూతన పద్ధతుల వాయుర్వేద విషయములను వ్యాప్తిచేయుటకును, పరిశోధనకాలలను సర్కారువారును ఆయుర్వేదాధిపతులగు లక్ష్మీపుత్రులను స్థాపించవలెను. ఈపరిశోధన కాలలలో ఉభయవైద్య విధానములను తెలిసినవారు కలసి పనిచేయవలెను.

9. వర్తకమునిమిత్తమై బోధకములను తయారుచేసి విరివిడి దేశమున కంతయును పంపిణీ చేయుటకు విక్రయించు బోధకములను ఉట్టవలెను. బొంబాయిలో జరిగిన కంపనీ వారును కలకత్తాలో బెంగాలు ఫాగ్యువ్యాటికలు వరకును వారును పని చేయుచున్నారు. కాని మనదేశ విస్తీర్ణమున కీ చాలవు.

ఇంతవరకు నేను మనవిచేసికొనిన పద్ధతులనుబట్టి ఆయుర్వేద వైద్యులను ఆంగ్లేయైద్యులను మాన్యురము లేక కలసి పనిచేసినచో ఆశోగ్యము లాభము చేకూరును. దేశమునకును సర్వభాగమునకును హితమగును.

సోదరసభ్యులారా,

ఇంతవరకు నాకు తెలిసినంత వాయుర్వేదవిషయములను మీకు విన్నవించితిని. ఇక ఒకటి రెండు మాటలు జెప్పి నా యుపన్యాసమును ముగించుచున్నాడను. ముఖ్యముగ ఆయుర్వేదోద్ధరణమునకు జ్ఞానవంతు లగు ఆయుర్వేదవిదుల సంఘమును, రాజావలంబనమును అవసరమగుట మీకు విశదము. గాన నిరంజన మీ సోదరులను పుత్రులను జ్ఞానవంతు లగు వైద్యవికారముగ జేయ ప్రయత్నింపవలెను. ఇదియే మన ప్రభుత్వ కర్తవ్యము. ఆయుర్వేదోద్ధరణకు రాజావలంబన మన సరమని నైన తెలిపియుంటిని. ప్రకృతియు ఆయుర్వేదమునకు మండలమువారి ప్రయత్నములనుండి యావచ్చారతమున మహా గొలుబ ప్రాప్తి లభించుచున్నది. శివా, భరతపుత్రులు, బకోదా, గ్యానియర్, తిరువాన్కూరు, మైసూరు మొదలగు సంస్థానాధిపతులు ఆయుర్వేదమునకు లోడ్వడియున్నారు. మరయు వారి రాజ్యముల ఆయుర్వేద కళాశాలల నుంచ ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇందుారు మహారాజులవారు వారి ప్రాంతమున ఆయుర్వేదాభివృద్ధిని గావించి, ఏకాదశ మహాసమ్మేళనమును ఆహ్వానము చేసిరి. రాజాపు మార్పిమాసమున అచ్చట మహా సమ్మేళనము జరుగగలదు. శ్రీ శ్రీ శ్రీ విజయనగరము మహారాజువారు ఆయుర్వేద వైద్యబోధకులగుట లోకవిదితము. ఇదిగారు ఆయుర్వేదకళాశాలలో నలుగురు విద్యార్థులను నాన స్వంతి ఖర్చుమీద పోషించుటయందే వారి యాయుర్వేదాభిమానము కాన్పించుచున్నది. శ్రీవారు మన ప్రయత్నములకు సర్వవిధముల దోడ్పడగలరని నమ్ముచున్నాను.

* చెన్నపురి ఆయుర్వేదకళాశాలయందలి విద్యార్థి యొక రిప్యటు సీమనుపోయి వి. యస్. యస్. పరిక్ష నిచ్చి యున్నారు.

ఆరోగ్యభాగ్యము

దీనిని పొందు సన్నాధమును బట్టి జీవమాత్రా జేయటకు వలయువారు ఆయుర్వేదసార సంగ్రహమును

1708

వైద్య విద్య

అను గ్రంథమును చదువుడు. శ్రీ శం. టిపాఖ్యులేట.

రాజు వైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,

27, చీనాబజారు, మదరాసు

నెల్లూరుకు గవర్నరు ఆగమనము.

(మా ప్రత్యేకవిలేఖనము.)

గవర్నర్ గారు విల్లింగ్డన్ ప్రభువుగారు నెల్లూరుకు వేటి ముదతము 3 గంటలకు తేరి. కత్తెర్ గారును పోలీసు మాజరండెంటును వైమకాతు గవర్నర్ గారి దర్శనమునకై వెళ్ళిరి. వైమకాతు వెనుకల క్రజలు బాగులు తీసి మార్గమున కిరుప్రక్కల నిలిచి యుండిరి. వర్షము విశేషముగ కురియుచుండినను పోలీసు యేర్పాటులు మిగుల శ్రవంపార్వములుగ నుండెను. గవర్నర్ గారు కత్తెర్, పోలీసు నూపరిండెంటు యెయిడి శ్యాంపు, మిలిటరీ సెక్రటరీ గార్లతో శ్రీమత్పీ సర్వారెడ్డిగారి పురమందిరమునకు 8-25 గంటలకు ప్రతేకింది. శ్యాంపు వాద్యములు వాయించుటకు. ద్వారమునద బాలభటులు వారికెట్లవ గారు శ్రీనివాసశ్యాంపు గారును బాధ్యతాద్యులు కార్యదర్శిగారును శ్రీయత తూనులూరి శివరామశ్యాంపుగారును గౌరవనూపకముగా ద్వారమున కిరుప్రక్కల నిలువబడియుండిరి. పురమందిరమునకును బహువిక్రమముగా నలంకరింపబడి యుండెను. వేదికవైచండినవారు శ్రీ వెంకటగిరి రాజాగారు కత్తెర్ గారు పోలీసు నూపరిండెంటుగారు ఆవరలిర్ రావుబహదూర్ బాలాజీరావు నాయుడుగారు టి. వి. శివరామయ్యగారు ఆ. కృష్ణరావుగారు. డి. అన్తాస్వామియ్యగారు, జి. ఆర్. కృష్ణమూర్తిగారు. ఆర్. నుందరరామరెడ్డిగారు, మావ్యూరగారు, యం. నరసింహాచారిగారు, ఆ. గోవిందురెడ్డిగారు, భావోబహదూర్. లలిత్ డిన్ సాహెబ్ గారు, వెంకటగిరి ఖాన్ సాహెబ్ గారు, అబ్దుల్ హిమాన్ సాహెబ్ గారు, వి. నేనుగోపాల్ కెట్టిగారు వై. వెంకటచలం కంతులుగారు డిప్యూటీ నూపరిండెంటుగారు యం. కొంతమంది ప్రజలుగ నుభ్యులు నిలువబడి గౌరవించిరి. ఆంతరము నెల్లూరు పురపాలి సంఘాధ్యక్షుడగు యం. నరసింహాచారిగారు వారివిజ్ఞాపన ప్రకరణము చదివి నమస్కరించిరి. వీరి తరువాతి డిప్యూటీ ఖాన్ సైన్ ప్రెసిడెంటు గారు ఆశుచర్ల కృష్ణరావుగారు వారివిజ్ఞాపనప్రకరణము నమస్కరింపగ గవర్నరుగారు జవాబిచ్చిరి. సభ 9-5 నిమిషముల చాలింది. తిరుగ 11 గంటలకు కత్తెర్ ఆఫీసులో వెంకటగిరిరాజా ఆర్. నుందరరామరెడ్డి ఆవరలిర్ రావుబహదూర్ బాలాజీ రావునాయుడు ఆ. కృష్ణరావు, యం. చంగయ్య, వి. కృష్ణస్వామిరావు, భావోబహదూర్. లలిత్ డిన్ సాహెబ్ గార్లు ఇన్ టెంట్ పూర్తి యిచ్చిరి. జిల్లా కలెగ్రెస్ కమిటీ రాజుబాబులు డి. వెంకటరంగయ్యగారు, డి. నుందరరామరెడ్డిగారు, జి. రోశయ్యగారు, యం. నూనుమరరావుగారు, పి. పున్నయ్యగారు ఆ. నూర్పూరిరెడ్డిగారు. సి. వెంకటకృష్ణయ్యగారు యూస్వామిగారు, యం. హెచ్. రావుగారును విజ్ఞాపనక్రమము నమస్కరించిరి.

జిల్లా రైతుల సంఘమునకును విజ్ఞాపనక్రమము నమస్కరించినవారు. కె. నరసింహరావుగారు, ఆర్. వెంకటరెడ్డిగారు, కె. ఆదివారాయురెడ్డిగారు తి. రామిరెడ్డిగారు, మే. శివారామరెడ్డిగారు, దొడ్డ. తరదాండెగారు మహామ్యుషీయవిద్యా సంఘమునకును విజ్ఞాపనక్రమము నమస్కరించిన వారు. బాన్సు ఆఫీసరు ఆబ్దుల్ హిమాన్ సాహెబ్ గారు, అబ్దుల్ రహీం గారు, మహామ్యుషీ మొహానీస్ సాహెబ్ గారు ఫరరు డిన్ గారు.

రాయబారులు నమస్కరించిన విజ్ఞాపనక్రమములోని విషయములను వెనుకట వేల్చికానిలేఖకులకు అవకాశము నియ్యలేదు.

తిరుగ శ్రీగవర్నర్ గారు పురమందిరమునకు 8-25 గంటలకు వచ్చి 5 నిమిషములు తక్కువపు ప్రకటనాగారమును దర్శించి 5-40 గంటలకు విరమణ చేసెను. నిందారగించు నయములో హాజీ ఆబ్దుల్లా సాహెబుగారు ఉరుదులోను, వర్మకరెడ్డిగారు అంధ్రములోను గొన్ని పద్ధతులను జదివిరి. నెల్లూరు ప్రాంతానికి యూరియజుగారు కాకుంకలకాటకమును బ్యాన్సుమాలకముగా ఆదివిసేదముగా ప్రదర్శించి కొంతమంది విద్యార్థులను కోలాటమునకి సభవారికిని ఆహ్వానపరచిరి.

ఆంతట సభవారు శ్రీమల్లిగుడన్ ప్రభువుగారికి ఆకి ద్వారములు చెప్పి సభ చాలించిరి.

శ్రీ విల్లింగ్డన్ ప్రభువుగారికి

నెల్లూరు జిల్లాబోర్డు సభ్యులగు మేము మిమ్ములను మామండలమునకు స్వాగత్యార్థముగ నాహ్వానించుచున్నాము. విల్లింగ్డన్ ప్రభువుగారును మా కెంతయు విచారజనకముగ నున్నది. ఆమె కిటివం కలిగిన కన్యకానకు మాతరా మన్య లందించుచున్నాము.

2. సంగ్రామము విజయవంతముగ నంతము నొందినందులకు శ్రీ సార్వభౌమునకును, మిత్రమండలికిని రాజభక్తిపూర్వకముగ మా అభినందనముల నొసంగుచున్నాము. మారాజభక్తి యంచలముగ నుండునని దృఢముగ చెప్పుచున్నాము.

3. మా జిల్లాబోర్డుయొక్క ఆర్థికస్థితి చాలాసంకృప్తికరముగ నున్నది. ఇటీవల ఆదాయము కొంచెముగ పెరిగినను, అనేక కారణములవలన క్షయము కన్పించినది. జిల్లా కలెగ్రెస్ య 7958 చదరపుమైళ్లు. ఇందు 1055-40 మైళ్ల కంకరరొడ్లును, 80-12 మైళ్ల కంకరలేని రోడ్లును కలవు. భూభాగమునకున రాకపోకల సౌకర్యములకు మండ్లితిలో నుంచుటకు వీలులేదని విన్నవించుచున్నాము. రోడ్లు విద్య, పారిశుధ్యము మున్నగు వాని యభివృద్ధికి ప్రభుత్వపురా రొసంగిన గ్రాంటులకు బోధువారు కృతజ్ఞులు. అయిన నాయామండలమున కెక్కుదుదారభారముతో గ్రాంటుల నీయవలయునని నేనువిన్నవించుచున్నాము.

4. వల్లెలయందు తగిన వైద్యకళాశాలను ఏర్పరచుట దుర్లభమైనది. శ్రోత్రవైద్యకళాశాల నేర్పరచుట కనువ్యములతో సగము తాము భరించుట కంగీకరించినందులకు ప్రభుత్వమువారికి కృతజ్ఞులము. కాని ఆ వాగ్దానమునకుని లాభమును పొంది, శ్రోత్ర ఆస్పత్రులను స్థాపించుటకు వీలు లేకున్నది. జిల్లాబోర్డున కీభారమును తగ్గించి వైద్యసహాయమునకు ప్రత్యేకముగ భవమున గ్రాంటుచేయవలసినదని కోరుచున్నాము.

5. జిల్లాబోర్డువారి రైలుమార్గముల సభివృద్ధి చేయుటకు మీరు తీసికొనుచున్న క్రోడై మానవసృష్టులు. యిల పాలెను సింగరాయగొండ కనిగిరిలెనును క్వరలో నిర్మింపవలయునని కోరుచున్నాము.

6. 1918-19 సంవత్సరాంతమునకు 80 ఇన్సూర్యములనుచూచియు నిర్మితము లైనవి. విలేజ్ పారిశుధ్యమును పెంపొందించుట కిది చాలవరకు కృషి సలిపినది. ప్రభుత్వము వారి విషయమున విరాళము నీయవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాము.

7. ఈ జిల్లాలో 80 బాలికాపాఠశాల లున్నను వారి కొక మాధ్యమిక పాఠశాల యైనను లేదు. 1920 జూలై 1 తేదీ కైనను వారికొక మాధ్యమిక పాఠశాలను స్థాపించి ప్రభుత్వము వారిని కోరుచున్నాము.

8. నెన్నాపడివై మరెన లేకపోవుటచే నెల్లూరు ప్రజలకు చాల కష్టముగ నున్నది. ఇప్పుడాయంకెన నేకారణముచే నైనను నిర్మించుట దుర్లభమగునెడల రైల్వేవంతెనతోబాటు ప్రజలకుహాజీ ఒక వంతెనను నిర్మింపవలెనని కోరుచున్నాము. ఇందులకు ప్రభుత్వమువారు కార్యమునకు గడంగురని ప్రార్థించుచున్నాము.

9. మీ సత్కార్యముల నిరంతరము జరుగుచుండుటకు గాను మీకు సర్వేకృతుడు ఆయురారోగ్యముల నొసంగుగాక!

ఇల్లు
నెల్లూరు జిల్లాబోర్డు సభ్యులు.

శ్రీ గవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము

మీరు నా కొసంగిన స్వాగతమునకు! మనఃపూర్వక వందనములు. మీ జిల్లాకు వచ్చుట కిది ప్రథమపర్యాయము; ఈసమయమున విల్లింగ్డన్ సలి కూడ నాతో రాగాలనందులకు చింతించుచున్నాను.

వరిపాలన నిర్వహణమున తోడ్పడుచున్న వారిని చూచుటకు నాకు సంతోషమునున్నది. స్థానిక సంఘములు కోరు కోర్కెలను నాప్రభుత్వము మిగుల నాగమాకరతో తరికిలించును. నెల్లూరు జిల్లా బోర్డులవలె ఇతర జిల్లాబోర్డు భన సమృద్ధి గలిగియుండలేదు. ఇందులకు అనేక కారణములు గలవు. వీనిలో చాలవరకు ప్రభుత్వమువారు గాని, బోర్డువారు గాని లోలగింపవీలు లేకున్నది. కడపన కొన్ని సంవత్సరములతో నెల్లూరు జిల్లా బోర్డువారికి ప్రావిన్షులు ఫండులనుండి చాలాభన మీకు బడినది. కోడ్లకొరకే ప్రత్యేకముగ 1917 సంవత్సరమునండి 2,20,000 రూప్యము లొసంగబడినవి. విద్య, పారిశుధ్యముల యుబడిన భవములో కిలకుల రూప్యముల నింకను బోర్డు

వారు అప్పు పెట్టలేదు ఈ మొత్తములను కృత్రిమముగా మోస
కయ్యవరకు, పిమ్మట తక్కినవానికి ధనసహాయము నడపేం
చుట నమంజనము. కావున యిచ్చిన మొత్తములను మారు
కయ్యవరపుడు.

కనిగిరి రైల్వేనుగూర్చి మా నివర్తితమున తెలిపియు
న్నాము. ఇంకను ఇంజనీరుకు వజరును వలయు ఆలోచనము
పూర్తికాలేదు. ధనము లేకపోవుటయే అన్నిటికంటె గొప్ప
అటంకము. సంగ్రామములన రైల్వేనిగూర్చియును రెండి
తలై నది. ఈ మార్గమునకు ప్రత్యేకముగ 80 లక్షల రూప్య
మును మంపు చేయబడినది. మిగిలినవారి రయిల్వే సెక్షన్
లమును 4 1/2 లక్షల రూప్యములకు మించలేదు. ఈ రైలు
మార్గనిర్మాణములకు 100 కి 4 1/2 శతకం లాభము రాగల
దని యూహించ బడుచున్నది. ప్రస్తుతమున్న
ఆర్థిక కష్టతీగతులలో అత్యంత నీ కొనుట
దుర్లభము ఈ రైలుమార్గమునకు తునానముగలవారు ధనము
రాగలదని నిశ్చయముగా చెప్పవచ్చు, ఇతర రైలులు లన్ని
యు పూర్తియైనతోడనే యీవనిని ప్రారంభింపవచ్చును.

ఇస్కాన్ టూల పంచాయితీలను గూర్చి మారు తెలిపి
య్యెడిది. వీనికి కానరావలసిన వసతులకు కొంతవైపు చేయ
టకు యోచించుచున్నాము. ఆకానము నిర్మింపబడినది
వీనికి ధనసహాయముగూర్చి యెట్టి వాగ్దానమును చేయజాలను.
ఈ పంచాయితీల విషయమునకే నేడు ప్రతిపత్తియందున్నాము.

కర్నూలు లొలికా మాధ్యమిక పాఠశాల నేర్పన వలసి
దని మారు కోరియుంటిరి. (1920, జూలై 1 లేదని దీనిని పెట్టు
విషయమున మాకు వాగ్దానము చేయజాలను. ప్రభుత్వమువారు
విద్యాభివృద్ధికి చేసిన కార్యక్రమములో నెల్లూరు లొలికా
మాధ్యమిక పాఠశాల నిర్మాణము ప్రాధాన్యము కనబరచునని
చెప్పగలను.

పెన్నునదివై కంటెర లే పోవుటకులని కష్టములగుర్చి
మారు తెలిపియున్నాను. వీరిని కర్నూలు నిర్మించు విషయము
అంత అవకాశము గ క్కుడు బ లేదు. మారు చెప్పిన రీతిని
మనమ్యము నడుచుట కొరకంటెను నిర్మించుటకు రైల్వే
అధికారులతో యోచింపవలెను. ఇది అవసరమగు నెవల యీ
విషయమున పోర్టు వారు సమ్మతముగ నీ విషయములగుర్చి
ధనసహాయమునకు మాచవలకు ప్రభుత్వమువారికి బంపును.

II

శ్రీ విల్లింగ్డను ప్రభువుగారికి.

నెల్లూరు పురపాలక సంఘసభ్యుల మగు మేము మారు
వ్యాధి కార్యకర్తలను నిర్మించున్నాము. శ్రీ విల్లింగ్డ
ను క్రెడ్టివ్ మిటోడ గాజాలందులకు చింతించున్నాము.
ఆమెకు కలిగిన కష్టములకు మే మామెకు సాకభూతి నంపు
చున్నాము.

శ్రీ వార్ధి సార్వభౌమ నెడల మా రాజభక్తి నిడుముల
మున పెట్టెడించుచున్నాము.

మిత్రమనవి విషయమునకు ప్రపంచమందరితో బాటు
మేమును అనబడించుచున్నాము. భారతదేశము. మనవ్య ధన
సహాయములకు నీ ఫలితము ల భ్యమగుటకు తోడ్పడి
నందల కెంతయు గర్వపడుచున్నాము. స్వాతంత్ర్యము,
ప్రజాస్వామ్యము మున్నగు ప్రపంచకీర్తనల మున్నులను మోడ
కానరించుచున్నది. రాజున్న జిల్లా మ్యానిసిపాలిటీ బిల్లులను
ఇతర స్థానికస్వపరిపాలన విషయములలోను మిగిల విషయ
ములకు తగిన ప్రాధాన్యము నొసంగవలసి తలంచుచున్నాము.

నెల్లూరు అతిప్రాచీననగరము విక్రమసంహృతియని
దీనికి కామాంధరము కలదు. తక్కిన సోమయాజిజన్మస్థానము
అనేక కలాపముల వరకు నేతరంపు పరశ్రమలకు ప్రసిద్ధి
గలది ఇప్పుడని కారణాంతరములకున నరిగినది. ప్రస్తుతము
మైకా కలెక్టరును మాత్రము కొంచెము ప్రారంభ ది
యించుచున్నది. బాంబాయి రాజధానిలో
వరిప్రామి కాభివృద్ధికి కృషి నడిపిన మారు యిచ్చటి పరశ్రమ
అభివృద్ధికిని మైకా కలెక్టరు ప్రోత్సాహమునకు కృషి నడిప
వలయునని కోరుచున్నాము.

వారిగు వర్తకములకు బూర్వము మిగిలిన యింక
నా రివణికి నిచ్చేసిరి. అప్పటినుండియు నగరాభివృద్ధి కట్టి
ప్రయత్నములకు జనుగలేదు. మా కార్యనిర్వహణమునకు తగిన
ధనము లేదు. మా ని ఇంటి పన్నుల క్షుణ్ణతర
విషయములలో అంతరిత వాయము రాదు.
ప్రభుత్వమువారి రివ్వరగ్రాంటులు కావ్యమును పనులు
చేయుటకు చాలినది కావు. కొకాన కొక కర్నూరుకు చేతన,
జాకీర్లకు గల స్థలములను విదగ్ధావృత్తిక ప్రయత్నము

కుభ్యము రాగుగనున్నది. ఇవికీరున్నవో ఇంపుమొదలైన
ములను కలిగియు లంకకృత్రిమముగ నుడియును.

84000 మంది క్రమముగల యావట్టులమున నిటికనెచా
లదు. ఇన్నిట్రేమముగాలరి అత్యవసరము ఇంకను వలయు
16,000 రూప్యములతో సగము భారము మేము భరింప జాల
ము. నీటివన్నుల కృత్రిమమును, దానలను కయ్యవరము అత్య
వసరము. కావున ప్రోత్సాహము ధనునండి ధనసహాయము
జేయ ప్రోత్సాహి ప్రార్థించుచున్నాము. మంచి ముక్తికానదల
విధాన మత్యవసరము 7000 రూపాయ లిందుల కవసరము.
శ్రీ వారు దానిని ఇచ్చెదరు గాక యని కోరుచున్నాము.

విల్లింగ్డనుగారికి అప్పటిలో క్రమము వార్డులనిర్మా
ణమునకు ప్రభుత్వమువారు 7000 రూపాయల నిచ్చినందులకు
కృతజ్ఞులము వానిని పూర్తిచేయుట కింకను 5000 రూపాయ
లు కావలసియున్నది. ప్రభుత్వమునా రివియమునకు సహాయ
ము చేయ ప్రార్థింతుము.

కోడల్లికి యెంత ప్రతిపత్తియందను సంకృష్టికముగ
లేదు. పట్టణములో 42 మైళ్ళ వీధి భరింపవలసి యున్నది.
మాటదాచుచుండి వీధులకుధనమును కయ్యవరము కష్టము
కావున జిల్లా కలెక్టరు నువ వాడుగులముగ ప్రభుత్వమువారు
సహాయము చేయవలసినదని కోరుచున్నాము మేము అత్యవస
రములగు కోర్కెలగుర్చి మాత్రమే మిగిల దికినమున్నాము
మిగిల సుఖసభ్యుల సభ్యులు 20 వరకును కృత్రిమములకు
వందము లర్పించుచున్నాము. ఈ సంఖ్యను 24 వరకును
వెంపించియు కాలముకల్పించని నిశేధించుచున్నాము.

మారుకు మిగిలిన అనురాగోన్మముల నిచ్చి కా
పాడుటకు సర్వస్వముని బ్రార్థించుచున్నాము.

శ్రీ గవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము

మారుగా నెల్లూరులో నిటికల హింసపుటకు, నువ
కుష్టియు, కుటుంబ జరిగిన పోరాటములగుర్చి యింకను తెలుప
వలసియున్నది ఈ కలహములు విచారజనకము. ఈ రెండు
సంఘటనలకు భేదభావములు లేకపోయినవో యీ అల్లరును
సంధివింది నుడవు. కావున మారు సభ్యులవలన నెల
కొల్పు యత్నింపవలసి నని కోరుచున్నాము. ఇందలి కష్టముల
తోలగించుట కవసరకర్యముల గల యొక సమయము నిర్మి
చుటకు రానవసరమును చోక తీర్చున మామోత మొందిన
తెలుపుటకు సంశయించుచున్నాము.

మిగిలిన సెలవిటికి తరులకెనే వరము లేకుండుట
తటస్థించి. ప్రావిన్సుల ధనము తరుగని నిధులుకావు అనే
కుటుంబ కోరుకోర్కెల కంచుమండియే ధనము నీ తరులమును.
మారు నిటికపని కృత్రిమముల మునని కోరుచున్నాము. లాభ
ము పొందువారందరి కగుత్యయమును చావరపు భరింపవల
యును ఈమూత్రమే మిగిల కలెక్టరును నీటికన్నుల కృత్రి
మమును ప్రభుత్వమువారు కోరిక వ్రాకము అప్పటిని ప్రభు
త్వమువారి కేటా చేసినందుల మిగిల కలెక్టరు గలదు.
మంచివలన నిచ్చుటతోడనే కాలము గడపుచుండిరి గాని,
ధనసంబంధములగు వాగ్దానముల నెమరు నెచ్చియుచుండు
ట లేదని మారు తెలపవచ్చును. కాని జూరీ అప్పటి అభి
వృద్ధివిషయమునకు నింకను ధనసహాయము జేయు విషయమై
మిగిల సంఘసభ్యులతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్న
ది. ఇది అవసరమగునో అందులకు మూలధర మిగిలమును.
మిగిలను మరమ్యములకు 20,000 రూపాయ లిడికలనే ప్రభు
త్వమువారు ప్రత్యేకించి యున్నాను.

ప్రెయిసులకు వలయు సహాయము గూర్చిన మీకోరిక
యోచనాయున్నది. ఇందులకు కృత్రిమమును ప్రత్యుత్తరము
రాగలదని విశ్వసించుచున్నాము.

పరిశ్రమలగుర్చి మారు తెలిపియున్నాము. చేతియరలు
రంగుల పరశ్రమల మున్నగువానిని వెంపించియుటకు ప్రభుత్వ
మువారు యత్నింపవలసియున్నది పోరామికాభివృద్ధి చేతి
యంత్రములకు వృద్ధిచేయవలసియును గావింపవలసి విశాలవం
తియుగ నొసంగవలసిని తెలపచేదను. మైకాపరశ్రమవిషయ
మున ఇండెస్ట్రియలు కమిషనువారు నిశేధము తెలిపియు
న్నారు.

ఈ కలెక్టరు వివిధప్రకారములయందు చెదరియుండుటచే
కష్టము కలుగుచున్నది. భారతప్రభుత్వమువారు మాచరము
కయ్యవర కింకంటె వెక్కిరియ చేయుటకు వీలులేదు.

మిగిల సంఘసభ్యుల సభ్యులు 24వరకు కృత్రిమములము
నీటికోరిక. కాబోత్ర కోత్తజిల్లామ్యానిసికలబిల్లులలో ఇందులకు
తగిన వ్లాజా ఒకటికలదు. బిల్లుమ్యాను ఆగువనకు ఈవిష
యమున వాగ్దానము చేయజాలను.

పాపట్ల అ|| డి|| ము|| కోర్టులో

O. S. 181/19
వాది:—కూకట్టి వెంకటరావు కృష్ణ.
ప్రతివాది:—వేముల సీతారావు కృష్ణ వరయ్యరాలు.
యీ నెంబరకు వాది ప్రతివాదిలమిది భారత కాలా
కు వాదని రాబట్టుకొనుటకు వాదా లేవున్నాను. వాయిదా
28-12-1919 లేది అయివున్నది. ఆక్షేపము వున్న యెడల
కోర్టువారియెడల హాజరుఅయి తెలుపవలసివది. లేనిచేదల
యొకనపాట్ల దిక్కి చేయదురు.
వై. కామేశ్వరరావు
(1956) వాదికలపు ప్లేడక.

పాపట్ల అ|| డి|| ము|| కోర్టులో

స్కాల్ నె 37/19
వాదులు:—బూరగొజు వాసుదేవరావు వరయ
రాలు.
ప్రతివాదులు:—రాజుపాలెపు వారాయణరావు వర
యరాలు.
యీ నెంబర్కు వాదులు ప్రతివాదిలమిది ప్రావిన్సు
కోటు లాలాప ఆసలు వాయి గాల రాబట్టుకొనుటకు వాదా
తెల్పియున్నాము. నోటిసు వాయిదా ది 22-12-1919 లేది
అయివున్నది. ఆక్షేపము వున్నవారు కోర్టువారి యెడల
హాజరుఅయి తెలుపుకొనవలసివది.
వై. కామేశ్వరరావు
(1951) వాదులకలపు ప్లేడక

ప్రాద్దుటూరు డి|| ము|| కోర్టులో

1919 సం|| అసలు 1002
వాదులు:—1 యెర నువ్విరెడ్డి, 2 చిన్ని నువ్విరెడ్డి,
3 బాల నువ్విరెడ్డి, వీరల కండ్రిచేరు నువ్విరెడ్డి, కాపులు.
సాకిక నిడివొల్లి కతులాపురం లాలాప కడపల్లె.
ప్రతివాది:—కే. భీమారావు, ఈంద్ర బుడిక
సాము, మహమ్మదీ కతురం నూర్జు మేస్త్రుల కనికల్ల కవనం.
సాకిక యెలిలము గ్రామం కదిరికాలూరు వెనగొల వలన
నవ కోర్టు యిలాకా అనంతపురం జిల్లా
కయికోర్టులో వాదులు ప్రతివాది 17-11-16 లేదిన
ప్రావిన్సు ప్రాంతరి కోర్టు లాంకు బాంకు ఆసలు వడ్డి
లేదెరు 115-0-0 లకు వాదా వాదనలేనీ యున్నాను.
ఆఖయకు వాయిదా 22-12-19 లేది చేయబడినది. నడున
లేదికి ప్రతివాది ఖుద్దుగదా వకీలు మూలకముగాగాని హాజరు
కానంతల యొకనపాట్ల దిక్కి చేయదురు. (1956)
ప్రాద్దుటూరు టి. నరసారెడ్డిగారు
18-12-19 వాదుల కీలు

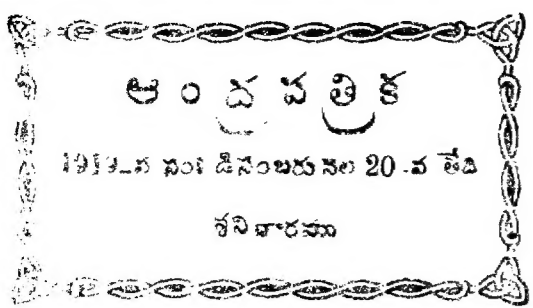
మేస్త్రులు కావలెను

నరసాపురము నలు దివిజనుకు చాలమంది
మేస్త్రులు కావలెను. జీతము నెలకు రూ. 15 లు
మొదలు రూ. 20 ల వరకు. యోగ్యతలకు అను
భవముల బట్టి యిచ్చుటలదు. స్కూలు నెరలు
కరీకుయందు చేసిన వారుగా నుంకవలెను
(1) భూమి, కోర్టువేముల (స్పృహము) (2) కట్టడ
ముల ప్లానులు వేయుట వ్విమయచేయుట (3)
నర్వే, లెవిలింగు (4) కట్టడములకు కట్టుట (5)
జ్యోమెట్రికలు ప్రాంయింగు వీనిలోనే రెండువిష
యములందు దైవ దొరతనమువారి కర్తవ్యములను
బడసియుండవలెను.

B. Sreenivasa Baliga, B. A. A. C. E.
Local Fund Assistant Engineer,
1958 Narsapur.

Cheapest House for

Furniture of all kinds: Cycles, Motor Cycles, Dan'op,
Michelin, Avon, Clousher Tyres & Tubes for Cycles, motor
Cycles, Motor Cars, Cycle Belts, Pumps, Pump Clips,
Lamps, Free Wheels, Chains, Mudguards, Dantop outfit
& Solution, & other accessories; Typewriters, Grama-
phones; Harmoniums; Reliable Wrist Watches; School
and College Requisites; Fountain Pens; Stationery, etc.
A trial will make you our regular customer.
D. P. ROW & Co.,
Harris Road, Madras. S. C.

తృతీయాంధ్రాయుర్వేద సమ్మేళనము.

నేటిదినము తృతీయాంధ్రాయుర్వేద సమ్మేళనము, డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీకతిగారి యధ్యక్షత క్రింద విజయనగరమున సమావేశ మయ్యెను. అధ్యక్షులు పాశ్చాత్య వైద్యవిధానమునం దారి తేరియు, ఆయుర్వేదవైద్యముపై నిభిమానమును విడనాడక, దాని యభివృద్ధికొరకై పూర్వకతోపనిజేయుచుండుట, క్రశంసార్హము. రెండువర్గములను బాగుగ గుర్తెరిగినవారు వైద్యవిద్యాభివృద్ధి కెంతయేని సహాయకారణముగ నుండగలరు. ప్రాచీన వైద్యవర్గతి యంతయు అజ్ఞానజనిత మనియి, దోష భూయిష్ట మనియు, దలచువారలకు వీరు తగిన సమాధాన మొసగి, వారి నందియముల బాగు గలరు. ఆధునిక శాస్త్రాభివృద్ధి గూర్చి తగిన కరిచయము లేక, నెనుకటివారుల నుండి ఆవంత యైనను తొలగిపో మని కంతయ బూను వారికి గూడ, వీరు తగిన క్రబోధము గావించగలుగుదురు. డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీకతిగారు, ఆధునిక వర్గతి నవలంబించువారలకును, ప్రాచీనవర్గతి నవలంబించువారికను సహజయుము గుర్తుట కెంతయేని జాలియుండదు. మెడికలు రిజిస్ట్రేషను శాసనమును లెక్క పెట్టక, ఆయుర్వేదక్రతిపాపన లలో స్వేచ్ఛగ పొందుచు, అధికారుల నిరుత్సాహమునకు పాత్ర మైన, ఆయుర్వేదవైద్య పునరుద్ధరణమునకు చేయూత నొసగుచున్న డాక్టరు లక్ష్మీకతిగారి రిట్టి సమావేశమున కధ్యక్షత వహించుట కెంతయు తగినవారనుటకు నందియము లేదు.

వారి యువన్యాసము విలువ యగు ననేక సూచనల గావించినది. ఆయుర్వేదమునకు మూల సూత్ర మగు త్రిదోషతత్వముగూర్చి, అధ్యక్షులు మున్నందు వివరించి, మన పూర్వులు శల్యతంత్ర మలో క్రజ్ఞాధురీణు లయినటుల నిదర్శనములు గలవని, నడిపిరి. సుస్మాతుడు శస్త్రుకర్మం నవలీలగ జేసినటుల, వీరు దెలిపిరి. ప్రాచీన చికిత్సా విధానము, చాల సౌష్ఠ్యవకరమయినదిగ నుండెననియ, వ్యాధియొక్క తాత్కాలికలక్షణములకు చికిత్సచేయుట కది బూనిక, వ్యాధికి గల మూల హేతువును నిర్మూలనము జేయుటకు బూనినదియు, అధ్యక్షులు నిష్పవరచిరి. బౌషధములను తయారుచేయుటలో, మన పూర్వులు కడు జాగ్రత దీసికొనిరి. అట్టి వర్గము లన్నియు రూపుమాసి, విదేశములనుండి బౌషధముల గొనవలసిన దుర్గతి మనకు సంభవించినది. దీనిని నివారించుటకు ఆయుర్వేదవైద్య లేమార్గముల నవలంబించవలయునో అధ్యక్షు లిటుల దెలిపిరి.

"మనవైద్యులు..... చెప్పిన వందలకొలది మందులలో నేవిమనకు ప్రస్తుత ముపయోగములొనర్చుచి, యేవిలేవు, వేని మనదేశములో నెట్లు వృద్ధిచేయవలెను, ఎట్లు వానిని ఇతర దేశములకు రవానాచేసి డబ్బు సంపాదించవలయును అను విషయములను ఆయుర్వేదవైద్యులు వెంటనే గ్రహింపవలెను. నెట్లున్న వారు యంత్రములను రప్పించి చేతనయినన్ని మందులను, స్వదేశమునకు విదేశములకును కావలసినవానిని, తయారు

చేయవలెను. మందుల వ్యాపారములో కొద్ది మెగుతునతో పని చేసినయెడల నష్టము రానేరదు. అన్ని వ్యాపారములలో కంటే ఇందు లాభ మెక్కువ రాగలదు. వైద్యము చదువు కొన్న వారందఱును వైద్యముచేయవలయు నని నిర్బంధములేదు. కొందరు ప్రత్యేకముగా శాస్త్రీయౌషధములను తయారు చేసి అమ్ముట యొకవిద్యగా నేర్చుకొనినగాని ఆకళ యభివృద్ధి నొందదు. వైద్యులు అట్టివారల సౌలభ్యము నిమిత్తమై శాస్త్రీయౌషధములలో నిష్పాదు హెచ్చుగ ఖర్చు నొందు వాని వట్టిలను, ఆయా బౌషధములను శాస్త్రీయముగ తయారు చేయు పద్ధతులను, తెలియజేయు గ్రంథములను దేశభాషలలో రచియింపవలెను. అట్టిగ్రంథములను ఆంధ్రాయుర్వేద మహాసభ నంటి గొప్పసభలు పరిశోధించి యథాశాస్త్రీయములైవ్వయో అశాస్త్రీయము లైవ్వయో నిర్ణయింపవలెను. మాత్రానియ నుములు చేయవలెను. ఇట్టిసభలచే నంగీకరింపబడిన గ్రంథములనే "ఫార్మకోపియా" అంగీకృతయోగచంద్రిక లని విదేశముల వారు వాడుదురు. వైద్యులందఱును అంగీకృతగ్రంథములనే, అంగీకృతయోగములనే ఉపయోగింపవలె నను మరతు లేదు. బౌషధయోగముల స్వాతంత్ర్యమును, మాత్రా (మాతాదు) స్వాతంత్ర్యమును చికిత్సకునికే గలదు. "తదేవయుక్తం తైవ జ్యం యదారోగ్యాయకల్ప్యతే" "స్థితిర్నాస్త్యేవ మాత్రాయా" అను చరక, వాక్యటవాక్యములు సత్యము. అయినను సామాన్య యోగములను నిర్ణయించుటయు, వాని మాత్రానియనుములను కాలానుసారముగ జేయుటయు ముఖ్యముగ కావలసియున్నది. ఈ మహాసభన రిట్టిపనికి నేడే సంకల్పించెదనని తలచెదను."

ఇంతవరకును, ఆయుర్వేద వైద్యులు పాశ్చాత్య విధానావలంబకుల తృణీకారమును పోనాడులలో తమ శక్తిసంతయు నుపయోగించుచు న్నారు. ప్రాచీనవిధానాత్మకత్వమును, వారు క్రవంచమునకు జూపగలిగిరి. పంగ దేశమునందు సుక్రసిద్ధులగు కవిరాజులు ఆయుర్వేదవైద్య మును గంటకుండ కాపాడగలిగిరి. దక్షిణదేశమున వైద్య రత్న కంఠితి డి గోపాలాచార్యులుగారి నేకశ్రమల కోర్కె త్యాగ ప్రతీకారము, ఆయుర్వేదవైద్యాభివృద్ధి కై తమకాలమును సామర్థ్యమునంతయు వినియోగించుచున్నారు. ఆంగ్ల దేశమునందు మిత్తరు అనువారు ముకరధ్వజమునువాడి పాశ్చాత్యవైద్యులకు లొంగని అనేకరోగములను సులభముగ నివారించగలిగిరి, ఆ దేశపుపత్రికల మూలమున వెల్లడియైయున్న, సత్య మిటుల వెల్లడియగుచున్నను, అధికారవర్గమువారు దేశీయవైద్యమునకు ప్రోత్సాహ మొసగ నిరాకరించుచున్నారు. స్థానికవైద్యులచాలనా సంఘములు సహితము దేశీయవైద్యమునకు ప్రోత్సాహ మొసగగూడ దని, మందలించుచున్నారు. వీరు తమ ప్రాతమభిప్రాయములను విడనాడజాలకున్నారు. మున్నుందు ఆరోగ్యశాఖ క్రజాముత్తముగాగలదు. అపుడయినను, ఆయుర్వేదవైద్యమునకు తగిన ప్రోత్సాహముండునటుల శాసననిర్మాణసభా-క్రతినిధులును మంత్రివర్గమువారును దృఢక్రయత్నముల నలుపుట ధర్మము.

ఆయుర్వేద వైద్యాభిమాను లింతవరకు జేయుచున్నవని క్రశంసనియ మయినను, డాక్టరు లక్ష్మీకతిగారు దెలిపినటుల చేయవలసినవని ఇంకను సభకముగ గలదు. భవిష్యత్కార్యక్రమము గూర్చి అధ్యక్షులు కొన్ని సూచనల దెలిపిరి. ఆయుర్వేద వస్తువదర్శనములందలి యమూల్యాంశముల నన్నిటిని ప్రోగుచేసి వాతములకము లగు కార్యనివేదికలను తయారుజేయవలెను. ఆయుర్వేదబౌషధములను చక్కగ తయారుజేసి విక్రయించువారికి తగు ప్రోత్సాహ మొసగవలెను. దేశభాషలలో నాయుర్వేద వైద్యవిజ్ఞానమును వ్యాపింపజేయవలయును. వైద్యవృత్తులకును, కువైద్యులకునుతగిన విభాగమేర్పరుచుటముఖ్యము. లేనియెడల, క్రజలు కేవలము డాంబికవేషము ధరించినవారిని జూచి ప్రాణముల గోల్పోవుట సంభవించును. దొర తనమువారి కళాశాలలలో, ఆయుర్వేదవైద్యము

నొక శాఖగ జెట్టించవలయును. ఆయుర్వేద బౌషధ కళాశాలలు దేశమం దంతటను నెలకొల్పుటకవలెను. ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి కరి శోధన శాల లేర్పడవలెను. దేశమున కంతకును ఏకరీతిని మందుల విక్రయించు నౌషధశాల లేర్పడవలెను. అధ్యక్షులు వివరించిన ప్రమాదల నన్నిటిని కార్యరూపమున జెట్టుట శాంధ్రాయుర్వేదసమ్మేళనము వారు క్రయత్నించుట కరమధర్మము. వీరి క్రయత్నములకు ధనవంతులు తగిన ధనసహాయమును జేయుట ముఖ్యవనిరము.

ఆయుర్వేదవైద్యాభిమాను లింకొక'ముఖ్య విషయమును దృష్టికథమునం దుంచుకొని వని జేయుట న్యాయము. ఆయుర్వేదము కొండాక కాలమున, రాజపోషణక్రింద విత్త రాభివృద్ధి గాంచి, దేశమున కెంతయే మేలొచ్చెను. కొంత కాలమునకు పిన్నుట, అనేక క్రతికూలవిధినితుల వలన, తగినపోషణ లేక అభివృద్ధి స్తంభించె నని యంగీకరింకక తప్పదు. రానురాను ప్రోత్సాహ మింకను దగ్గి, నేటి కాయుర్వేదము మిగుల ఖీనదశ యందున్నది. అన్నితరగతులకును, పాశ్చాత్య వైద్యవిధానమే రానురాను కేరణ్య మగుచున్నది. తగిన శాస్త్రానుభవము గలిగి, నమ్మకముగ చికిత్స చేయగల ఆయుర్వేదవైద్యులు లెక్కకు మిక్కిలి తక్కువగుచున్నారు. పాశ్చాత్యవైద్యవిధానము నానాటి కభివృద్ధి జెందుచున్నది. ఇతర వైద్య వర్గములను తనలోనికి జీర్ణించుకొనుచున్నది. శస్త్ర చికిత్సలో, నభివృద్ధి కంతు గాన్నించుటలేదు. రేడియము కిరణముల సహాయము మూలమున, కరీరములోని భాగములన్నియు కన్నడుబుచే, శస్త్ర చికిత్స నింకను నేర్పులో చేయుట కెక్కుడవకాక మేర్పడుచున్నది. ఇగజెప్సను కద్ధతవలన, దేవాములో జీర్ణించియున్న రోగములను మాన్పుచు వీలుగలుగుచున్నది. బౌషధములన్ననో, నవి చాల నిరకు హిందూదేశములో లభించే నౌషధులతో తయారగుచున్నవే కాని శాస్త్రవర్గతి నమరించి, బౌషధములు తయారగుటచే, రోగనివారణమున కవి మిగుల సహాయకారి యగుచున్నది. పాశ్చాత్యవైద్యముపై నమ్మకము కుదురుట కి విషయములన్నియు తోడ్పడుచున్నవి.

ఆయుర్వేద వైద్యము, పాశ్చాత్యవైద్యప్రపోటికే తాళివలయుననిన, ఆధునిక జ్ఞానమునంతను జీర్ణించి కొని యభివృద్ధి జెందవలసిం యవసరము గలదు. శారీర శాస్త్రజ్ఞానమును, ఆయుర్వేద వైద్యులు సంపాదించవలయును. శస్త్రచికిత్సామార్గముల నన్నిటి నలవరచికొనవలెను. ప్రాచీనవర్గతియందలి ముఖ్యాంశముల నెల్ల నవలంబించుచు, ఆధునికజ్ఞానాభివృద్ధి దానికి జతగ జేచుకొని వని జేయవలయును. అపుడుగాని, ఆయుర్వేద మెల్లర యభిమానమునకు పాత్రము గాజాలదు. ఆయుర్వేదకళాశాల లిట్టి వనికి బూనుట యవసరము. రెండు పద్ధతులందును కరిచయము గల, డాక్టరు లక్ష్మీకతిగారివంటి వారి రిట్టి ఫలితము చేకూరుట కెంతయేని సాయపడగలరు. పాశ్చాత్యవైద్యవిధానపు దాడిక్రింద నడిగిపోకుండ, ఆయుర్వేదవైద్య లింతవరకు దేశీయవైద్యమును సారక్షించగలిగిరి. ఇంతమాత్రముచే వారిక రవ్యము ముగియలేదు. ఆయుర్వేదముకను నభివృద్ధిజెంది, పాశ్చాత్యవైద్య వర్గతిచే చేకూరకే లాభముల నన్నిటిని, తానే చేకూర్చగలదను విశ్వాసము క్రజలలో కలిగింపవలెను. అపుడుగాని, దేశమందంతటను ఆయుర్వేదవైద్యాలయము లుద్భవిల్లవు. క్రస్తుతము, కొంద రభిమానము వహించి వైద్యాలయములను నెలకొల్పుచున్నారట్లు. కేవల మభిమానముతో

వైద్యులయములు వాటియంతట నవియే, నుద్ధి విల్లును. క్రభుత్వములిండుకు, పూనుకొనక వీలుండదు. అట్టిగౌరవము ఆయుర్వేదవైద్యమునకు త్వరలో గలుగుటకై, నేడుజాగ్రత్తపథల బోలు పథలును, ప్రదర్శనములును తోడ్పడుగాక యని గోరెదము.

విద్యార్థులు: రాజకీయవిషయములు.

రాజకీయవిషయములలో విద్యార్థులెంత వరకు పాల్గొనవలయునను విషయమున, బ్రజలకును అధికారులకును భేదాభిప్రాయ మధికముగ గలదనుట నిశ్చయము. కాని అధికారుల యభిప్రాయము రానురాను మారుచున్నటుల తేటకడుచున్నది అంగదేశమునందు, కట్టకరీక్షకు చదువుచున్నవారు సహితము, పార్లమెంటుసభల ఎన్నికలలో పాల్గొండకన్యాసముల నిచ్చుచుండుట సర్వసామాన్యము. విద్యార్థులు తమ విద్యార్థిదశలో, రాజకీయవిషయములన నేమియో నెరుగక కాలము గడుపునెడల, పెద్దవా రై దేశభాద్యులను నిర్వహించవలసినకాల మరుదించినపుడు, తమ విద్యుక్తమును తిన్నగ నెరవేర్చు బాలరు. హిందూదేశమున స్వకరిపాలనము త్వరలో ప్రవేశపెట్టబడగలదు. అట్టిదిరి, ఉన్నతవిద్య సభ్యుని చెడివా రెందరి నాయమో కావసినద్యుచు వారి నెల్లరను నిషేధించిచో, సంస్కరణపాఠ్యమునకు విఘ్నములు తీసివేసిక మాపు మతి విషయములలో, వివాదగ్రస్తములగు సిద్ధాంతములన్నియు విద్యార్థులకు నేర్పబడుచున్నవి. విద్యార్థుల నొక మతిమునుండి వేరొక మతమునకు చేర్చుకొనటకు, ప్రచారకులు యత్నించుట కెట్టి యుభయంతరము లేదు. సంఘభర్తృములను నిరాకరించి, తన యిచ్చవచ్చిన చొప్పున ప్రవర్తించెడి విద్యార్థి కెట్టినిర్బంధము లేదు. కాని, రాజకీయ విషయకొనన్యాసముల నైనను, విద్యార్థులు వినగూడదు. ఇంతకన్నను వరిహాస్యదయల విషయములకొకటండబోను. కట్టకరీక్షయూ దారితేరి, వృత్తివిద్యసభ్యునిచువారి క్రైస్తవ, కొంత స్వేచ్ఛ నొనగుట న్యాయమని బాలిశుడయినను గ్రహించగలదు. న్యాయకళాశాలాధ్యక్షులగు ఆధ్యక్షుడేనుగారు, తన దేశసాంప్రదాయములను విడనాడక, విద్యార్థులు తమలో తాము రాజకీయ విషయములను చర్చించుకొనుటకును, భారతీయ ప్రముఖులచే కళాశాలయందుకున్యాసముల నిప్పించుటకును, ఏర్పాటుల జేయుచున్నారు. వీరివయస్సును లెంతయు జ్ఞానాపాత్రములు. న్యాయకళాశాలాసంవత్సరోత్సవ సందర్భమున, తామివిషయమై జేయుచున్నకృషిని, విల్లించుకనుప్రభువుగారి ఎదుట వివరించి యుండిరి. విల్లించుడను ప్రభువుగారి కెట్టియాజ్ఞేపణజేసి యుండలేదు. సురేంద్రనాథబెనర్జిగారు రాజ్యాంగసంస్కరణముల గూర్చి యొక మారుకున్యసింది యుండిరి. అటులనే, డాక్టరు సప్రూ, సెలెల్ వాడు మొదలగువారు కున్యాసముల నిచ్చియుండిరి. లోకమాన్య తిలకుగారు, జేవినుగారి యాహ్వానముపై మొన్నటిదినము “జాతీయ భావము” గూర్చి విద్యార్థుల కున్యాసించియుండిరి. ఇతరు లెవరును రాసీయబడలేదు లోకమాన్యకు జాతీయత కుండవలసిన సామాన్యభావములనే విశదీకరించు గాని, ప్రస్తుత రాజకీయవివాదముల గూర్చి ముచ్చటించి యుండలేదని తెలియుచున్నది. అయినను, తిలకుగారిని రా నిచ్చుట, మద్రాసు ప్రెస్సుపత్రిక కిచ్చుముగ లేదు. మితవాదులను రా నిచ్చినను, తిలకువంటి జాతీయవాదినేల కళాశాలలోనికి రాసీయవలెనని, ప్రెస్సుపత్రిక ప్రశ్నించు

చున్నది. తిలకుగారిని రానిచ్చిన, నేమి ప్రమాదము వాటిల్లునో తెలియదు. కళాశాలాధ్యక్షులు యూరపియనులు. ప్రెస్సు పత్రికకు తెలిసినంత మాత్రము, స్వీయభాద్యతల గూర్చి జేసినగారికి తెలియకపోలేదు. ప్రెస్సు పత్రిక ఎంత మొరలిడినను, దేశనాయకులను విద్యార్థుల యువను ఇతరుల యువను గౌరవించకుండ నుండిజాలరు. ప్రెస్సు పత్రికావిమర్శనము వ్యాసలేఖకు కడుపుముటను తెలుపుటకు మాత్రము తోడ్పడుచున్నది.

ఆయుధశాసనము

ఆయుధశాసనమును రద్దుజేయుట యావశ్యకమని, ప్రజలెంతకాలమునుండి నోరుచున్నను, వారి మనవి యంగీకరింపబడలేదు. క్రస్తుకనిబంధనలను కొంతవడి సవరించెదమని, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు మార్చి నెలలో ప్రమరించుచుండిరి. శాసనముక్తి ద రానివారి సంఖ్యను చాలవరకు తగ్గించెద మనియు, తగిన దగ్గా గలవారికి జాతిభేదముతో సమిత్రములేక లెనెన్నుల నిచ్చెదమనియు, వారంగులో నూచించియుండిరి అట్టిదర్జాగల వారెవరో, నిర్ణయించుభాద్యతను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు వదలిరి. కాని కొన్ని సూచకలను మాత్రము ఇండియా ప్రభుత్వమువారు గావించిరి. ప్రభుత్వమువారి ద్విప బిరుదు గలవారును, శాసన నిర్మాణసభ్యులును, వేయిరూపాయల నేల కన్ను గాని 250 రూపాయల రొడ్డునెన్నుగూని చెల్లించువారును. మూడువత్సరములకు మూడువేలరూపాయల వృత్తికన్ను చెల్లించువారును. నెలకు 250 రూపాయలకు లెక్కవగాని జీతము గలవారును, వైద్యులన కమిషను ఉద్యోగియును, ప్రత్యేకము ననుభవించి పెన్ను దీసికొనుచున్న యుద్యోగి యు తగినదగ్గా గలవారి క్రింద వరిగజేంచుచుండురు వ్యవసాయదారులకు తమవంటలను కాపాడుకొను నిమిత్తము లెనెన్నుల నియవచ్చును జిల్లామేజిస్ట్రేట్ గాక, సబుడివిజిల్ ఆఫీసరు గాల్గును లెనెన్నుల నిచ్చుట కర్హులు. లెనెన్ను నిచ్చుటకు, అధికారసభ్యులకు తగిన ప్రాతినిధ్యము గల బోర్డు నేర్పరది, దాని కట్టియధికార మొనరిన గాని న్యాయము లభింప నేరదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నూచించిన మార్పులు 1920-వ సంవత్సరము జనవరి 1-వ తేదిన గాని అమలుబోడికి రాజాలపు వారు చేయదలచిన సవరణ లొకను వెలువడలేదు. ఈరోపున పని జరుగుటకు, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి లోకకార్యక్రమమును ప్రమరించి. ఇతరు పూర్వము ఆయుధశాసనము వర్తింపక, ఇకముందు వర్తించెడివారికి, దరఖాస్తుమీద లెనెన్ను లెట్టి విచారణ లేకుండ నీయబడును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నూచించిన దర్జాగలవారికి, లెనెన్ను లెట్టి విచారణ లేకుండ నీయబడును మిగిలిన కేసులలో, మామూలు విచారణ జరిగిన విచ్చుటనే లెనెన్ను లీయబడును. అందుచే, లెనెన్నులు వలయువారిల్లరును 1920-వ సంవత్సరము జనవరి 1 వ తేది లోగా, లెనెన్నులకు దరఖాస్తు జేయవలసినదియు, లెనెన్ను లేకుండ నాయుధముల నిదివరకు వలెధరించువారిని నూతన శాసనములు బాధించుననియు, ఆనవసరముగు చర్యల కవసరము లేకుండుటకు, ప్రజలు తోడ్పడవలయు ననియు, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు హెచ్చరించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారి హెచ్చరికను గమనించి, లేసపోని యిబ్బందులకు లోనుగాక, ఆయుధధారులు వెంటనే లెనెన్నులకు దరఖాస్తు జేయుట భాగ్యమని, దెలుపుచున్నారము.

కాంగ్రెసు మహాసభ.

సురేంద్రనాథ బెనర్జీ ప్రముఖుల లేఖ.

కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షులకు, సభ్యా సంఘాధ్యక్షులకు యా లేఖ వ్రాయబడినది.

మా సురేంద్రనాథ బెనర్జీ, సర్ దివానాచా, సర్ కృష్ణగుప్త, సర్ వారాహి చంద్రాచార్య, సర్ గంగాధర చిట్టపీఠు, సర్ బెటెహాను, సర్ మఖ్దూంజు, సర్ వివేక మిత్ర, సర్ శత్రుఘ్నాద సర్వాధికారి, సర్ నీలకర్ణ సర్వాధికారి, సర్ హోతస్థి వాడియా, గోవల్లాడ సారెలు, హేమ చంద్రమిత్ర, ఎం. వి. జోషి పి. సి మిత్ర, డాక్టరు లేబరాదరు సప్రూ, తిలకాచారి, అంకెస్వరూపు, వారాహిచంద్రాద అధ్యక్షరాయ క్రిశలఫే, డి. సి. ఘోష, డి. జి. కార్వీ, గోరీకంఠ ప్రసాదు గారు యెన్నగువారి లేఖలపై సంతకములు చేసిరి.

మమ్ములందరిని కాంగ్రెసు మహాసభకు రాగోహిడు 20-11-19, 2-12-19 తేదీలకు మూడవారికిని మొదటిసారి మేము దానినిగూర్చి దీర్ఘముగ వాదించితిమి. మేము మొదట కాంగ్రెసు సభ్యులకుగా నుండినవార మగుటచే దాని నిత్యమిడుచుటలో మాకు సంభావము కలుగుట సమాజము గాక దేశ హితముకొరకు మితవాదుల సభకు ప్రత్యేకముగ నేర్పరముట అవసరమని మేము విశ్వయువనివో మేము కాంగ్రెసునుండి యీసభకు ప్రత్యేకముగా ఏర్పరది యుండెము.

గత 15 మాసములనుండియు కలిగిన పరిస్థితులు మేము ముందుంచిన విధానము సమాధిపరచి స్థిరపరచెను. మేము న్యక్తిరూపంబులగు కారణములకు విడిపోతి మనియు మేము విడిపోవులకున దేశముకెట్టి లాభమున కలంకీకరయియు స్వామి క్రైస్తానంద గారు వ్రాసిరి. న్యక్తిరూపంబులగు కారణములను మేము వాదించుటలేదు. మేము విడిపోవుట కలన నే బాగుగా చేయు గలిగితిమి. యా కక్షవాని తలంచుచున్నాను. మేము విడిపోవులకున మర అభివృద్ధికి భంగము కలిగినదని స్వామి క్రైస్తానంద గారు వ్రాసిరి. ఈఅభిప్రాయము వచ్చునో మంగీరింపబడలేదు. మమ్ములకు మరల సభకు రాప్రాప్తపాపరతులంపునో వ్రాయబడిన లేఖలో సభ్యాసంఘాధ్యక్షుల స్థానమునున్న వారిట్టి వాక్యము నుదహరించెదము. మేము చాల చింతించుచున్నాము. మంజూరు దొరకునువారును ప్రభుత్వోద్యోగులనును చేసిన కలంకీకరముల గూర్చి అన్ని కుట్రవాదాని ఏకాభిప్రాయమే కలదనుట సత్యము. అట్లు బాధించుకొన మంజూరు సోదరుల కచ్చములను లొంగించుటకు యత్నముతోపాటు మా కక్షవాదగుడ సర్వకర్మక్షమలను నలిపిరి. కాంగ్రెసు సభకు వచ్చిననే మేము వారి కట్ల పాను భూతిని బాగుగా మా క గలగుచు మని మా వారందరను నూడ భాంధించివో మేముచూడ నెట్లే తప్పక సభకు వచ్చెదము. కాని మేముల్లు తలపజాలము. అవిక మంజూరు విధానముల గూర్చి మామను నితరులకున సాయకృతములేదు. మాయకు సంఘమునుగూర్చి మాఅభిప్రాయము భిన్నముగానుండెడి విచారణ సమయమున చెరసాలకుండి బాజులకుల కదలదగినదని మేముంగిరియుగాని కదలని కారణమున కాంగ్రెసు సంఘము వారు ప్రజలసాక్ష్యమును మా నిషంఘము సమాధిపరచాదని మేము తలంచెదము గాన మేముందుల కేడిధివిక జాలము. అంగదేశమున కేగిన మా ప్రతినిధులు ప్రత్యేకముగా పనిచేసి నుండనివో మంజూరు విషయమునం దిమాత్రము సమాజమునుగూడ చేయ వీలు కలిగి యుండవలె వారు మాతో చెప్పిరి.

సంస్కరణముల చట్టమును గూర్చి మా అభిప్రాయముల నేమియు తెలిపకయే మమ్ము విడిచితిరి. ఇది అశాచిము, సంస్కరణములకు గూర్చి కలిగిన భేదమే ముఖ్యమైంది.

మేము విడిపోవులకు గల కారణములు జ్ఞేయములకు బాగుగా తెలిసియే యున్నవి. అట్లు విడిపోవుట ముఖ్యక సరమున మేము బాగుగా గుర్తించితిమి. కాని మేము సభకు వచ్చుటలన ప్రయోజన మేమియును కలుగదని బాగుగా తెలియున్నాము. మొరిదివరకు వ్రాసినలేఖలు పత్రికలలో ప్రకటింపబడిన గాన మాలేఖనుగూడ పత్రికలకు పంపుచున్నా మని వారా లేఖలో వ్రాసిరి.

మహానుభవీతరారి:— మహానుభవి వారసమువారి వరకులను నిరాకరింపి నేవల నెదిరించుటకు సంసిద్ధులై. వారు ముందుగా లొంగుకుట్టులేదు.

హంటరు సంఘము

గురువారము.

లాహోరు, డిసెంబరు 18:- పేటపురములో నలు దిశలను ఆసీనులగుండే బాలా శ్రీ రామగారి పాత్రయను గురువారమునాడు ముగిసిన తరువాత లెట్టి నెంటు టాటముగారు పాత్ర్య మిచ్చిరి.

లెట్టి నెంటు టాటముగారు

లాహోరు పురములో నుద్దేశిగ నన్ను లెట్టి నెంటు టాటముగారు ఏప్రిల్ 14-వ తేదీన ప్రయాణము చేసిరి. వారిని తమ పాత్ర్యముతో చెప్పిరి:- నేను ఎక్కిన రైలునా పోయిన ప్రేమను గాగానే మూలము ముగిసినది కొట్ట నాగరించిరి. భారతీయులు కొందరు సాహిత్యమునకు నేను కష్టించుకొన నగిరితిని.

తేప్పెను స్వనరుమ్యుగారు

తేప్పెను స్వనరుమ్యుగారు తరువార పాత్ర్యమిచ్చిరి. వారు నెప్పెను క్రైయినుతో నెక్కి అల్లరులు జరిగిన పాత్ర్యమునకు చెప్పిరి. అందుకు సంబంధించిన సంకతులను వారు వివరించిరి. ఆ ప్రాంతములందు కొందరిని పట్టుకొనిరి.

రాయ సామేలు అమర్చింగుగారు.

పేటపురములోని ఎక్కిన అసిస్టెంటు కమిషనరు రాయ సామేలు అమర్చింగుగారు అల్లరులను గురించి 20 నిమిషాలవరకు నిధికారులకు తోడ్పడిరి. వారు సాక్షి మిచ్చిరి. సాక్షులందరనుండి బలవంత మేమియు లేకుండ వాదనలు వుచ్చుకొనిరి.

లెట్టి నెంటు అబ్దుల్ రహీము ఖానుగారు.

లెట్టి నెంటు అబ్దుల్ రహీము ఖానుగారు తరువార పాత్ర్య మిచ్చి 16-వ తేదీని లాహోరునుండి లాహోరు పురమునకు చేరిన ప్రయాణమును వర్ణించి ఘనార్థావళి లెట్టిగ నుండి తమ కృతజ్ఞతను తెలుపుచు నుండిరి. తరువాత 30 మైళ్లదూరమును 2½ గంటలలో ప్రయాణముచేసి ఘనార్థావళి తమ పాత్ర్యము చేయుటకు వచ్చెను.

రివరెండు పీకెనుగారు

సాంగ్లలోని అమెరికను మిషనరీ రివరెండు పీకెనుగారు సాక్ష్యమిచ్చుచు నుట్టు చెప్పిరి:- నేను ఏప్రిల్ 12-వ తేదీని గయమునకు చేరినది. నన్ను చూచి మూలము నెక్కిరించి కేసు పెట్టిరి. నేను 15-వ తేదీని అక్కడినుండి వెళ్ళిపోతిని. నాకంతవరకును చాల ఆనందము నుండెను. విచారణ జరుగుచుండెప్పుడు నిజముగ నేరముచేసియుండక పోయినను తగయింపబడెదల వారిమీద అబద్ధపు సాక్ష్యము చెప్పి తమతనము కొరకు దీక్షుకొనిరి.

బాబా నుధాసింగు గారు

లెట్టి నెంటు అబ్దుల్ రహీము ఖానుగారు చెప్పిన సంకతులనే బాబా నుధాసింగుగారు ప్రకటించిరి.

దివానుచందుగారు

లాహోరు పురములో పెరుమనెంటు వే యన్వెక్టరుగ నన్ను దివానుచందుగారు మూలము రైలుచే పట్టులను సరికి చేయుటను గురించి సాక్ష్య మిచ్చిరి.

బైరాము ఖాన్ గారు

సాంగ్లలోని ఆనందపీఠమున బైరాము ఖాన్ గారు తరువార పాత్ర్యమిచ్చిరి. వారిని చెప్పిరి:- దుకాణములను కట్టివెట్టిన కోసము ప్రజలు ప్రభుత్వశ్రేయార్థమున 15-వ తేదీని ఘనార్థావళి ప్రేమను తమవెట్టిరి. ప్రేమను వాదనలు సాధించుటకు చెప్పెను. సహాయముచేయు మని సన్నాతకు కొడుకొకడు. నేను అక్కడకు నాకనుతో వెళ్ళిరాత్రి యంతయు సక్రమనే యుండిని. వారు నాకు చేయదలచిన వారినియు చెట్టి కొట్టి వేయుదు రని బాధాపరులను తెలుపుచు నేను రైలుచే సహాయములను పంపితిని. ప్రజలను కాంతింపజేసి అల్లరిలేకుండ చేయుటకు యితరులను సహాయమునకు వెట్టికొట్టి బలపెట్టుటకు నైతికముగాని చంపివేయుట. అట్లుచేసి దుకాణములను వాదనలకును నుండెను. నేను భావనమును అంగీకరించుచు అభ్యంతరముచేసితిని. నాగారు తాళి గవర్న మెంటుమీద కృతజ్ఞములను. దీని కంత నడుమ కాంగ్రెస్ గురువారమునాడు ప్రజలపై యొకవారము వారు వారు తెలిసెను.

నిజమిచ్చువారు ప్రభుత్వసాక్షి యిట్లు తెలిసెను:- అబద్ధపు వాదనలను నివారించుట వారు తెలిసెను. అతడు

ఉపన్యసింపెను. అల్లరికంతకు నడచేవారము. అతడు 16-వ తేది రాత్రియొక్కడకో పోయెను. పోలీసువారు తనివారద తీసుకపోయిరి.

ముస్సీ అబ్దుల్ ఖాదిర్ గారు.

పెరుమనెంటు వే యన్వెక్టరు ముస్సీ అబ్దుల్ ఖాదిర్ గారు సాక్ష్యమిచ్చి మనెంటు నెట్టు మూలము కాల్చిన నేనో తెలిపి సంకతులు వివరించినందున సైనికులు అల్లరుల నుండి నేయు టవరకువచ్చెను నుడిచిరి.

యానుచందుగారు.

పాట్టిబాబాదు నివాసి యానుచందుగారు సాక్ష్యమిచ్చుచు నెట్టు తెలిపిరి:- విచారణ చేయకుండ చాలమందిని బంధి ఖానాలో పార చేసియుంచిరి. తాను దరము నిర్దోషుల మని వారి యభిప్రాయము. నీ నిబంధన కారులు తుగ్గలేనప్పుడే ముగ్గులు లా యవసరమని నాయభిప్రాయము. సమర్థికోర్టులలో ఫిర్యాదుపక్షపు సాక్షులు అబద్ధములు చెప్పిరిని ప్రజలు చెప్పుకొనుచున్నాను. ఒక మూగముగ వాద్యులైన తాను దొంగ సాక్ష్యము చెప్పిరి నని వాతో చెప్పినాడు. అతనిని బలవంత పెట్టుటవలన చెప్పెరట పెట్టుటగానికి సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:- నేను తాలూకా కచ్చేరికి వెళ్ళితిని. ఒక మనిషి సక్రమ బోర్డుపం దువెట్టి నాకను బోర్డుతో కొట్టుచుండిరి. అతడు నేనలా చేరనిని చెప్పివాడు. ఇంక నెందరో కూడ నల్లకొట్టిరిని వినియుంటిని. నన్ను చిత్తు పెట్టుచు రను భయముచే నేను దీనిని గురించి వైచారికి తెలుపలేదు. ప్రజలు సంఘమువారి యెడట సాక్ష్య మిచ్చుటలనీక దని దొరతనమువారే కొ యుండుటచే నే నీ సంగతులను చెప్పుచుంటిని.

జగత్తు రాయణ గారికి సాక్షి యిట్లు తెలిసెను:- దీప్తి కమిషనరు గారు ప్రజలను చాల ఆగౌరవపరచిరి. దర్బారులను జరిపి కర్మలు బ్రతియునగాడు ప్రసంగములుచేసి "నేను పరితాపపరుడను నని" మూడుసార్లవరకును నని ప్రజలను కోరిరి. నేను మూడువందలసార్ల పట్టే చేసియుంటిని. ముగ్గులు లా ప్రయోగమువలన ప్రజలు నిరత్యాసావడి భయకంపితులై నోరెత్తలేకపోయిరి.

తిరిగి విచారణ శుక్రవారము జరుగగలదు.

శుక్ర వారము

లాహోరు, డిసెంబరు 19:- లాహోరు పురము గుజరా తులనుండి కొందరు సాక్షులను విచారించుటలో మూలము అల్లరు లకు సంబంధించిన ముఖ్యవిచారణ చేతిలో ముగిసిన చెప్ప వచ్చును. తక్కిన గండుగోలలలో మరి 12 గురియొద్దనుండి సాక్ష్యము వుచ్చుకొందరు. గుజరాతు లాహోరు పురములనుండి వచ్చి సాక్ష్యమిచ్చినవారు చెప్పిన సంకతులు చెప్పగలడెను.

బి. డిల్లియు. స్మిత్తుగారు.

లాహోరు పురము లోని పోలీసు నూతరింపెండెంటు స్మిత్తుగారు మొదట సాక్ష్యమిచ్చిరి. హంటరు ప్రభువు ప్రశ్నిం చినప్పుడు సాక్షి యిట్లు చెప్పి దొడంగెను:- సంవత్సరారంభ మనందు పట్టణములో జిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీని యేర్పరచి రాలలు కాసనము వివరము అంగీకరించు ప్రారంభించి ఏప్రిల్ 5-వ తేదీని సభచేసి దుకాణములను కట్టివేయుటకు తీర్మానించుటచే ప్రజలు ముగ నాడెట్లు చేసిరి. ఆనాడు దుకాణములనున్న దిని కట్టివేసిరి. 6-వ తేదీ సాయంత్రము మరొక సభను జరిపిరి. సభ కాంతముగ జరిగిపోయెను. ఉపన్యాసములు మాత్రము కొంత వడి తీరముగ నుండెను. 12-వ తేదీవరకు మరేయేమియు జరుగ లేదు. అప్పుడు దురల దుకాణములను మూసివేయుచుటకు యత్నించిరి. రాలలు కాసనమును గురించి తప్పుసంగతులను చెప్పి వారంభించిరి. 18-వ తేదీని దుకాణములను మూసిరి. ఆనాడు ప్రజలు బాబానులలోమూగి సాయంత్రమునకు వారాగ్రహమును కనుపరచుచు నేను ను దీప్తి కమిషనరు పట్టణములోని పోయి తిరుగగ ముగ వారు కృతి రీతముగ నుండిరి. పట్టణములో నెన్నో పట్ట ప్రజలను దారుణములకు పురికొల్పుచు కాగితముల సలిపించిరి.

అప్పుడు గవర్న మెంటు ఎడ్వకేటు కొన్ని కాగితము లను హంటరు ప్రభువుగారికి యాపించి వానిని చదివి సాక్షికి వినిపించుటచే సాక్షి యిది సరిగ నున్నదని తెలిసెను.

సాక్షి యింకను ఇట్లు చెప్పి దొడంగెను:- దుకాణములను కట్టివెట్టిన కోసము ప్రజలు మూగి దుకాణములను కట్టివేయని దుకాణదారులకు తొందరచేసిరి. వారు దుకాణములకు కొంత నన్ను కలిగించిరి. పేట్టిగారు వారితో చెప్పిపొమ్మని కొ

రిరి. రాత్రి కొంత అంగీకరించుకొని 14 తేదీని కూడ దుకాణములను మూసివేయించి నిబంధనలలో పనిచేయు వారు పనిచేయకుండ కట్టుకట్టించుటకు చూచిరి. రియాలో కొకసభ జరిగెను. అక్కడ లెట్టి జరుగలేదు. 15-వ తేదీ సాయంత్రమునకు దుకాణముల నొక్కొక్కటే తెరవవారం భించిరి. ప్రజలం కాంగీకరించు రుగ్గలేదు. వారికుడేకము కలి గించుచు మరొకన్ని కాగితముల సలిపించిరి. ఘనార్థావళి లో నల్లరి జరిగెనని తెలిపి సంకతులు వివరించెను. సైనికులు వచ్చిరి. 18-వ తేదీని ఎడ్వకేటులను తగులబెట్టిరి. ఆముగము చుట్టుకట్టుకుండి మరొకన్ని కుప్పలకు వ్యాపించి తగులబడి 50 కేలయాపాయల అస్త్రీ భగ్నులై పోయెను. లాహోరు పుర ములోనే గాక వారసవాలానుకూడ అల్లరి వ్యాపించెను. ఏప్రిల్ 18-వ తేదీవరకును తీవ్రమైన అంగీకరించు జరుగలేదు. తెలిగ్రాఫ్ తీగెల సరికినీ రైలుశేషములను ఊడతీయుటకు యత్నించిరి. దారుణములను మీసములము చేసిరి. ముగ్గులు లాను ప్రయోగించుటవలన అల్లరినణగి పోవుట కారంభించెను. రైలుపట్టులకు తీయుటకు యత్నించినందున కొకేకు ను లాహోరు పురమునుండి ప్రత్యేక విచారణసభవారు విచారణచేయుటకు లాహోరునకు పంపించిరి.

సర్ పెట్టుటగాడు ప్రశ్నింప సాక్షి యిట్లు ప్రత్యుత్త రమిచ్చెను:- ఎడ్వకేటులను తగులబెట్టినకేసు తన్ను రైలుపట్టు లను దీసివేయదలచుటయు, తెలిగ్రాఫ్ తీగెలను సరికినయ బాచుటయు చిన్న కేసులై యుండెను. 20-వ తేదీని ప్రకటించ వలసినదని కోరినను ముగ్గులు లాను 24-వ తేదీని ప్రకటించిరి. నాకు 1-వ వారమునకు నది అనులో నుండెను.

అనరవిలు రైలుగారు ప్రశ్నించినపుడు సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:- ముగ్గులు లాను ప్రకటించుట బాగానే ముగ్గురి. కాని అనరవిలు తేదీని వాడుకపోయెను. కాని ముగ్గులు లాను ప్రయోగించి యుండనియెడల మరొకప్రకారమున సైనికుల తోడ్పాటు కావలసివచ్చి యుండును.

ముల్తా అనామ్యుగారికి సాక్షి యిట్లు చెప్పి వారం భించెను:- జలియన్ వాలా బాగులో ప్రజలమీద కుపావలను కాల్చినవారి కన్నును నన్ను తేల్చివేయిద నెన్నుక బాబులు వేసివారని చెప్పుటవలన లాహోరు పురములోని ప్రజలు కోపాద్ధి పిక్తులైరి. వారిమీద బాబులు వేసివారని తదంతి కల్పించుటవలన తెల్లవారిమీద శ్రేయము బయలుపరచెను.

చండిత బేతరు కిషన్ గారు

లాహోరు పురము నివాసి చండిత బేతరు కిషన్ గారు తరువార పాత్ర్యమిచ్చిరి. ఇచ్చాపూర్వముగ నందరును దుకాణములను కట్టివెట్టలేదని వారు నుడిచిరి. 18-వ తేదీ తరు వార ప్రజలలో కలవరము కలిగెను. ఎన్నియో వదలకులు చెప్పకొనచుండిరి.

విలియముసను గారు.

గుజరాతు జిల్లాకు దీప్తి కమిషనరులైన హెచ్. ఎన్. బిలియముసను గారు తరువార పాత్ర్యమిచ్చిరి. వారిని చెప్పి ప్రారంభించిరి:- నా నుండలములో 20-వ తేదీని ముగ్గులు లాను ప్రయోగించిరి. అసంగతి ఒకకోణము ముందుగ తెలిసెను. ఏప్రిల్ 6-వ తేదీకి పూర్వము గుజరాతులో రాజకీయాంగీకరించెను. దుకాణములను కట్టివెట్టినగాని వారిని అంత చేయుదురను నమ్మకము దుకాణదారులకు కలిగింది. 14-వ తేదీవరకును అల్లరి యేమియు లేకుండెను. సాయంత్రము ప్రజలు తిరుగబడి విరోపియనులను చంపివేయుదు రని ప్రాతఃకాలమునందు కొన్ని కాగితములు కనిపించెను. వానిని గొడలకలిపించిరి. ప్రజలందరేకము కావలయునని సంఘంలో కోరిరి. నేనప్పుడు ఊళ్ళమీదకి పోయియుంటిని. పోలీసునూత రింపెండెంటుగారు నాకు సంకతులను తెలిపిరి. 11-వ తేదీ 10 గంటలవరకును ఉద్రేకము కలుగుటకు నుండునని తెలుపెను. అప్పుడు దుకాణములను కట్టుటకు మొదలిడిరి.

పట్టణమునందు దారుణముమీయ ప్రదగలేదు. అధికారులు తగినకట్టుకట్టులను చేసిరి 11-వ తేదీని ఊళ్ళమీదనుండి కట్టు ణమునకువచ్చి నలుముఖము తిరిగివచ్చిరి. రాత్రికాలముగ జరిగిపోయెను. 15-వ తేదీని నేను పేట్టిగారు వారితో మాట్లాడి తిని. స్థితిగతులు వెదకుచున్నపుడు కూడ వారొచ్చించి దుకాణ ములను తెరిపించుటకు నిర్ణయించితిని. మూలము మనము హైన్సుగారు తెల్లవారిని మూయించి వాల్చునచ్చి కిట్టికేలను తగలగొట్టెట్లు అరగంటలవరకు తెలిసెను. తరువార మూక లు విడిపోయెను. సాయంత్రము మూలము రైలుశేషమునకు తెల్ల తెలిగ్రాఫ్ తీగెలను స్థగించుచేసిరి. వార్డులను తగుల పెట్టుచుండ అధికారులు తమపాత్రము చేయుట కుబ్బించిరి.

ఎవరిని దెబ్బపెట్టగలము అందఱు కల ను తరిమి తేలిరి. వైదికులు వచ్చుటకుటికి అంతయు సుమారుగనుండెను. సభలు జరుగఁగాడ 16 వ తేదీని నిశ్చయించిరి. పోలీసువారిని కా జలాపెట్టిరి. జలముపురములో మనిసియు కమ్మినవరము సభ చేయుచున్నారని తెలిసి మాకల సభలోనికి విరుచుకొనబడి వారిలో కలియబడి కొట్టెను. కమ్మినవరమున పనిపాటులు మానుమని వారిచుద్దేశము రాజకీయము దోశ న మాకులన నిదియంతయు జరిగినదని చెప్పటకు ఆధారమేమియు కనిపించదు. గ్రామస్థులకు అల్లరులతో సంబంధములేక వారు రైలు గట్టపెట్టెడిది ఎవరను తట్టాలను తీసివేయకుండుగాక రైలుపెట్టుచుండిరి. జిల్లాలో రాజద్రోహము జరుగును. అంగ్లేయులమీద వారివిద్యేషణ మాన్పట్టు వారు సంకల్పించలేదు.

గుంటూరు గారికి సాక్షి యిట్లు చెప్పెను. 20 వ తేదీ రుద్రవార జిల్లాలో నల్లరి జరుగలేదు. మార్చులలో నిమిత్తము లేవడగనే నేను వ్యవహరించి యుండును. మార్చులను ప్రకటించుచుని కోరినప్పుడు దానికి అసహనము లేదని నేను గవర్నమెంటువారికి తెలిపియుంటి. 20-6 తేదీని మార్చులను ప్రకటించిరి. అదియవరకులేదనియు, తీసివేయవలయుననియు నేను పిటిటెంచు కోసల తరువారి మరల రింటివార్త గొట్టితిని.

జగత్తు రాజుగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను. మార్చులను గుజరాతులో ప్రకటించెదనని మొదట వాడు తెలిసినప్పుడు విస్మయము జరిగెను. బొంబయిలోని గుజరాతి లో ప్రకటించెదమో యని భావించితిని.

ఆరలియ స్మితుగారికి సాక్షి యిట్లు చెప్పెను. దుకాణములకు కట్టిపెట్టటకు గుజరాతి ప్రజలు విముఖులై యుండలేదు.

యక్షిదివేళము గలవారు వాడు కోర్కెను దయచేరి

హెచ్చర్యగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను. హెచ్చర్యలో నేమార్చులను యోగ్యురకేదని నాభావముగాని ఇతరకేరూడ కదని కాదు.

సర్దారు అసదుజానుగారు.

గుజరాతిలోని సిరియరజ్జీ సర్దారు అసదుజాను గారిట్లు సాక్ష్యమిచ్చిరి.

మాకల రైలుస్టేషనులో చేరి వారజములను చేయుచుండట చే నేను తుపాక్షులు ప్రేరిపించితి. కల్కిపాక్షుల చెప్పితేవెల్లి పోలేదు. పోలీసువారిని, మాకలను మధ్య నొక ఇల్లు ఉండుటచే ఎవరినిదెబ్బ పెట్టలేదు.

సర్దార్ ఫణులు మా స్నేహగారు ప్రైవేట్ కేజీలను సాక్ష్య మును పోలికు డిప్టీ సూరి టౌడెట్టు సర్దార్ ఫణు మా స్నేహగారు ప్రవహరి.

శనివారము తిరిగి విచారణ జరుగగలదు.

విదోపని యుండి జనరలు బాలోగారు లాహోరుకు దయచేయవలసి యుండుటచే వారు లాహోరులో జనగతుల సిన రెండుకోసల విచారణకును హాజరు కాదు.

మైసూరు మహారాజుగారు. మహారాజుగారు సవరి వారముగా 18-వ తేదీ మధ్యాహ్నమునకు మైసూరు బండి లో మైసూరునుండి తిచ్చేరి వచ్చిరి. 16-వ తేదీ నటనుండి బయలుదేరి కన్ననూరు మంగునూరుల కేగి తిరిగి మైసూరుకు వచ్చెదరు.

బళ్లారిసరసవిసోదినిసభవారు

ఆర్మీయనువిధిలోనుండు
గోక్లేహాలునందు

కృష్ణలీల

21-12-19 ఆదివారము సాయంత్రమున
ప్రదర్శింతురు.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభవారు

1919 డిశంబరు 21 వ ఆదివారం 5-30 గంటలకు

కృష్ణ - లీల నాటకమును

విక్టోరియా పబ్లిక్ హాలులో

ప్రదర్శన మొనరింతురు.

స్థానికాది వార్తలు

(0)

సీమతపాలు:— శేషదీపము ఉదయము 6-30 గంటలకు సీమతపాలు బట్టాదా చేయుదును.

సంగీతసమాజము:— ఈసమాజమువారి యాజమాన్యమున శ్రీమతి లోకాంబా గాత్రపాట యూనెల 22 తేదీ సాయంత్రము 7 గంటలకు సౌందర్య మహాలలో జరుగును.

హిందూస్త్రిలలక్ష్మీవిలాస సభ చెన్నపట్టణ:— 1919 - సం॥ డిసంబరు నెల 22 తేదీ సాయంత్రం 4-30 గంటలకు స్త్రీలకు మాత్రమే, విక్టోరియా హాలులో, నీ క్రింది వాడుకలు లాడబడును. నందనార్ (బాలికలచే) కావంతలం (యానకలనము) 25 సీట్లు.

ఆదినింట్లు ప్రభువులరాక — 196 తేదీని 6గంట 11 గంటలకు మెల్టా స్త్రీమత బొంబాయిరేవుకు వచ్చిరి. వైదికులను చాలమంది స్త్రీలను పిల్లలను ఆదినింట్లు శ్రీనివాసశాస్త్రి సర్ ప్రావీణిగారును ఆకాలో వచ్చిరి. వారి మిత్రులు వారికి స్వాగతమొసగిరి.

శ్రీభాగవతవిషయకాలక్షేపసభ:— మదరాసులోనున్న యీ సభాయాజమాన్యమున శ్రీమాక విద్యాకాశ్రమి వాధి భయంకరల కృష్ణమాచార్యక స్వామిగారు “తిరుప్పవే”నుగూర్చి ప్రతి ఆదివారము ఉదయము 6వ మొదలు 7-45 వరకు శేషరాజమొదటి విధిలో నున్న చెన్నకేశవ మెహమ్మదు కోడలగో ఉపన్యాసము లిచ్చుచుండురు.

తిలకుగారికి సన్మానము. — నిన్నటి ప్రాతఃకాలమున, లోకమాన్య తిలకుగారికి, గుజరాతీజను, మార్సిరీజను ఊరేగించి, సౌందర్యమహాలలో గౌరవించిరి. వాదాపు వాల్ల వేల గూర్కములను బహుమతిగ నీచుగ, దాని హోంయూజాన్యకమునకు వినియోగించెదనని, తిలకుగారునుదీని, సంస్కరణముల గూర్చి కుమారుడు మాట్లాడిరి. వారికోక విలంబ గల కాలవ బహుమతిగ నీచుబడెను. నిన్న సాయంత్రము బొంబాయి మెయిలులో చెప్పలేకండి తిలకుగారు నడలి పోయిరి.

ఆదినింట్లు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు. — కరాచికి స్త్రీమత వచ్చినపుడు ఆచుల కొంతమంది వైదికులు తిలి వారిలో పాటు లినింట్లుగారును శాస్త్రిగారును గూడ డిగి ఆచుల ప్రముఖులతో మాట్లాడిరి. ఆచుతపాత కాంగ్రెసుకు వచ్చెదనని శాస్త్రిగారు తెలిపిరి. సర్ కాస్తీజహంగీరుగారి కేను జహంగీరుగారి యింటికి ప్రక్కయింట్లనున్న మేజరు పోర్ట్ గారు జహంగీరుగారిమీద కేసులెచ్చెను. ఆ కేసు పరిష్కరింపబడువరకును రాత్రి 8 గంటలమొదలు వుదయము 6 గంటలవరకును చప్పుడు చేయకుండనని వ్యాయముర్తి ప్రాటుగారు యింజక్షను వుత్తరవును జహంగీరు గారికి పంపిరి.

తృతీయ్యాంధ్రము రేవడమహాసభ.

ఈనెల 21 వ తేదీ నుండి యీమహాసభయును ప్రవర్తనమును విజయనగరమున జరుగును. సభాధ్యక్షులు డాక్టరు ఆచంట డి.కృష్ణకవిగారును శ్రీమతి కృష్ణమగారును వైద్యరత్న మండిక డి.గోపాలచార్యులుగారును చాలమంది ప్రతినిధులును 19 వ తేదీని మెయిలులో విజయనగర ము చేరిరి. సన్మానకఃపూర్వకము నరసింహము గారును సన్మాన సంఘ సభ్యులును విజయనగర ధన్యంకరి సభవారును వారికి రైలు స్టేషనునంద స్వాగత మొసగిరి చెన్నపురిమొదలు విజయనగరమువరకును చాల కట్టణములలో వైద్యులు రైలుస్టేషనుకు వచ్చి ఆధ్యక్షవర్గము వారిని ప్రకేసింపిరి ఫల ప్రస్తావన సమర్పించిరి. వైజవాడ రాజమండ్రి కాకినాడ మాన్యుగు పట్టణములవారు బాగుగా సన్మానించిరి. రాజమండ్రివారు డి.కృష్ణకవిగారికి సన్మానపత్రమును సమర్పించిరి. మండిక గోపాలచార్యుల వారిని ప్రకేసింపిరి. విజయనగరమున పాతలు పూరేగింపుతో అధ్యక్షుల ప్రతినిధులనుతో డి.గోపాలచార్యులు మహారాజావారి సంస్కృత కళాకాలయంను విడిది ఏర్పరచి ఆచంట డి.కృష్ణమహా అలంకారము చేయబడెను. ఇంతవరకు 100 మంది ప్రతినిధులు వచ్చిరి. ఇంకను చాలమంది రానున్నారని 19 వ తేదీని విజయనగరమునుండి తెలిపార వచ్చినది.

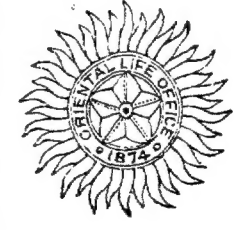
వంగరాష్ట్ర శాసనసభ.

18-వ తేదీని గవర్నరు గారి అధ్యక్షత క్రింద సభసరిగి నది. 42 క్రేళ్లకు సమాధానము చెప్పబడెను. 1 తీర్మాన ముమోదింపబడెను. మాధ్యమిక విద్యావిధాన ముమోదింపబడినది. ఆలస్యములేకుండ అయలు జరుపబడునని కామరీగారు చెప్పిరి.

రాజ్యప్రతినిధిగారు:— బెంగాలు ప్రభువు సంగమము వారు 17 వ తేదీ రాత్రి రాజ్యప్రతినిధిగారికి విందుచేసిరి.

దోపిడి:— ఈనెల 1 వ తేదీని 40 మంది బిల్లులు ఆ సాములో తెజపూరుకు 80 మైళ్లు దూరమున నరి వాన్లు మొదల నున్న దూబియా బోంబి ఆను గ్రామమును దోచుకొనిరి. గ్రామస్థులు ఎదిరింపగా బిల్లులు వారి నోడించిరి. వారిలో నెల కడు చనిపోయెను. 9 మందికి గాయములు తగిలెను. బట్టులు పాత్రలు మాన్యుగు చరాస్త్రి బిల్లులు తీసుకొని పోయిరి. ప్రభు కోర్టులోకి వాకబు చేయుచున్నాడు.

అనామదీముల సన్మానము:— లాహోరులో 17-వ తేదీ మధ్యాహ్నము అనామదీ మతమువారు తల్ప నెంట్లు గవర్నరు దంపతులకు సన్మానకరము నొసంగిరి. 58 మంది పత్రమునందు సంతకముచేసి గవర్నరుగారు మండిరమునకే సమర్పించిరి. వారు తమ రాజభక్తిని తెలిపిరి. మహమ్మదీయ విద్యావిషయమున యితరులు మీకు విన్నవించిన విషయములు మేముగూడ సమర్థించెదము. టర్కీ తోమరుగూర్చి మేము తక్కినవారందరితోను ఏకభవించెదము గాని మేము ముల్తానును మతగురువుగా సంగీకరింపము. లాకీమున మేమెరి తరిపాలనమునందుంటిమో ఆ సాన్యభావనకే విశేషముల మగుదుముగాని యితరదేశాధిపతులను నరిగించెదముగాన ముఖులార్జిత ప్రకర్తగానే ముల్తాను మెసయూ యే మతగురువు టర్కీదేశమువారుగూడ మహమ్మదీయులుగాన వారి రాజ్యము కీడించిన యిస్లాము మతమునకు బలము కీడించుముగాన మేము వారిపట్ల సాకభూతిని కలిగియున్నామని వక్రమున వ్రాయబడెను. ఈ విషయమున మహమ్మదీయులందరి బావములకును మీ భావములకును కొంతభేదమున్నను సాకభూతిని మాత్రుటలో మీరుగూడ వారిలో నేకభవించియే యున్నార. దీనినిగూర్చి మేమిదివరకే ద్రిటిను దొరతనమువారికి వ్రాసితిమని గవర్నరుగారు వారికి తెలిపిరి.

ఓరియంటల్

లైఫ్ ఇన్సూరెన్స్

మెంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్సూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.

మానేజరు:— ఆర్. పాటర్ సన్ బ్రదర్.

5 కోట్ల రూపాయలకు వైగా మూలధనమున్నది.

రూ॥ 13,34,03,783 లు చెల్లించినవలసిన భీమాలు

రూ॥ 78,45,175 లు 1918 వంపత్స రపురాబడి

5 కోట్ల రూపాయలకు వైగా యంతరము చెల్లించియున్నాము.

ఈ కంపెనీ తరపున దనిచేయుటకు ఏజంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ శాలురుగ నుండవలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు భారములకు యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయును.

672
Apply to:—
F. E. Vaid, Branch Secretary,
Oriental Assurance Building
Post Box No. 8, Madras.

Indian Telegrams.

[ASSOCIATED PRESS.]

The Punjab Disorders Enquiry Committee.

(SPECIAL SERVICE.)

Rai Sahib Sriram's Evidence.

LAHORE, December 17.

Q:—That is not my question. I want to know whether they are not infinitesimal compared with the masses?

A:—Yes.

Q:—Compared to them were they loyal or disloyal before some months?

A:—Some were loyal and some disloyal.

Q:—As a class were they loyal or disloyal?

A:—It is very difficult to answer the question.

Q:—Educated classes, you will grant, Lalas, are the product of western education which the Government has given them?

A:—Yes, they are.

Q:—And their position is intimately bound up with the maintenance of British rule in this country?

A:—Quite so.

Q:—Therefore even sheer self interest will dictate to them to be loyal?

A:—They ought to be loyal if they think of this.

Q:—Do you think they are so perverse?

A:—Not perverse.

Q:—You grant that the bulk of them are loyal?

A:—I cannot say that. Some are loyal and some disloyal.

Q:—Are there more loyal people or more disloyal people?

A:—I cannot say that, I have not counted the number.

Q:—Now did it happen that those who were loyal suddenly became disloyal?

A:—So far as I have come to know most of the trouble was due to the fact that false rumours were circulated to these masses. They were told that the Golden Temple was being demolished. They charged their weapons. The meetings about the temple also prepared the ground.

Q:—You attribute these disturbances at Sheikhupura and the adjoining places to the agitation about the temple and to rumours about the Golden Temple?

A:—Yes.

Witness then proceeded to describe things within his personal knowledge when Sir Chimanlal asked him to confine himself to facts he personally knew. Witness expressly said:—I propose to say many things which are not in my personal knowledge but things which as a matter of fact I had to know as the officer in charge.

The Government advocate intervening submitted that the witness must be allowed to state his say.

Q:—My question was this, Lalas—whether a considerable number of those who joined these disturbances came from various villages and whether they joined because they thought it was a good opportunity for loot?

A:—Not simply that. Loot became one of the objects later on.

Q:—Then, why was there trouble in the beginning?

A:—Their religious feelings were disturbed when they heard rumours about the demolition of the Golden Temple. Then serious speeches were made on the train before a large crowd of two men.

Witness was then questioned at length in regard to the meetings at Sheikhupura.

Continuing Sir Chimanlal asked: All these disturbances in your area took place within four days?

A:—Yes. After the 16th nothing happened.

Q:—At Chuharkana the disturbance was over by the 16th?

A:—Yes.

Q:—You say that was the result of your firing?

A:—I think so.

Q:—Things became quiet because you fired?

A:—Yes.

Proceeding witness said that on the morning of the 15th he wrote to Lahore asking for military help and an armoured train was sent at about midnight. It first came to Sheikhupura where he boarded it. There were British soldiers in the train and in addition machine guns and searchlights. From Sheikhupura they went to Chuharkana reaching there at about one o'clock in the morning. Hearing Chuharkana they found some men near the distant signal quite near the railway line.

Q:—How many people were they?

A:—I cannot say how many.

Q:—When you turned the searchlight on these men you must have seen some?

A:—Yes. I cannot say how many.

Q:—When you turned the searchlight what were the people doing?

A:—I could not make out what they were doing. Probably they were standing.

Q:—Who decided to fire?

A:—Myself and the Officer Commanding.

Q:—Now, why did you come to the conclusion that you should fire?

A:—Because we came to know that the mob had collected there for mischief.

Q:—Before you came on the train you had no previous information of the crowd being there?

A:—We know there was a big mob about.

Q:—When did they actually assemble?

A:—They were still there when we reached and as I have said they were out for looting in the market.

Q:—Therefore without any further enquiry you began to fire?

A:—Yes. We determined to open fire.

Q:—And your idea was that you wanted to strike terror?

A:—Yes.

Q:—You started with the intention of striking terror?

A:—Well, if necessary, and we found it necessary.

Continuing witness said that after this the train proceeded into the railway station. A few people were about at the station and they informed him that the mob had dispersed as the result of the firing. Early in the morning they proceeded past the station and a little way up noticed the movement of a number of people in the village. He could not say how far they were from the train, but he could see their movements. He could not give their number.

Q:—What do you mean by movements? Were they committing any mischief?

A:—No, not at that time. People were coming out and going into the village.

Q:—You don't know what their object was in coming out and going into the village?

A:—Well their object was to attack the armoured car. They were collecting.

Q:—From a distance you knew that they were collecting to attack the armoured car. I want to know when you refer to their movement what was the movement? You kindly tell me.

A:—I said they were coming and going and I fancied they were collecting.

Q:—With what object you cannot say?

A:—They were collecting for some sinister purpose.

Q:—From the fact that you saw some people going to the village and certain people going out, you conclude that they were collecting with some sinister object?

A:—They saw our armoured car and yet they did not hide. What was the conclusion?

Q:—Because they were not hiding you thought you were entitled to fire?

A:—These people ought to have dispersed in the ordinary course.

Q:—You thought when you went with your armoured train no villagers ought to be seen?

A:—No, I don't say that. I concluded that his movement of the people was intended for some sinister object.

Q:—Why did you conclude like that?

A:—Because they were not there in the morning. This was about 12 or 1 o'clock in the day.

Q:—Your idea was that they had no business in going to and coming out of the village at that time?

A:—In going out of the village they had horses with them. Why did they have it?

Q:—So these villagers should have no horses?

A:—I don't say so, but they ought not to have horses at that time.

Q:—One of the factors which decided you to fire was that you saw some people were on horse back?

A:—Yes.

Q:—And you thought that those people had no business to be there on horseback?

A:—Not at that time.

Q:—On that you fired?

A:—Yes.

Q:—That again, I take it, was the joint action of yourself and the Officer Commanding?

A:—Yes.

Q:—You saw the crowd and you concluded that you must fire?

A:—The movement of the people made us to decide to go into the village.

Q:—How many of you did go?

A:—Probably ten or twelve soldiers, myself and the officer commanding.

Q:—You went into the village with machine gun?

A:—No with rifles.

Q:—What did you see?

A:—We found only a very few people inside the village.

Q:—Had the people gone out of the village?

A:—I cannot say, but when we went out of the village we saw a number of people.

Q:—You saw the people and you fired?

A:—Yes.

Q:—Did you see the people and what they were doing?

A:—I have already told you.

Q:—You now saw them nearer and so you must have seen what they were doing?

A:—I did not notice.

Q:—You did not care to enquire what they were doing?

A:—No.

Q:—You at once decided to fire?

A:—Well, yes.

Q:—Why did you decide to fire?

A:—Because we knew that these people were bent on mischief.

Q:—You did not care to see what they were doing and you opened the fire?

A:—Well.

Q:—How many shots were fired?

A:—Some, I cannot give the number.

Q:—How many people were killed?

A:—I don't think anybody was killed excepting one wounded.

Q:—Did you do this also to teach the people a lesson and strike terror?

A:—I say this was done to avoid danger.

Proceeding witness said that after this firing he went back to the armoured train and then returned to Sheikhupura. The armoured train was then sent to Lahore, and it came back again the next day. After he had boarded the train at Sheikhupura it again proceeded to Chuharkana reaching there at about ten in the night. There was no firing on this occasion and the train came back the next day, and they proceeded to Manianwalla

village situated between Duban Singh and Moman railway stations. Near this village a crowd was seen at a distance of about 2 furlongs. From the train he could not give the actual number of the crowd, but it was more than 25. He did not care to see what they were doing. Some might have been standing and some moving. After he consulted the Officer Commanding they opened fire on this crowd.

Q:—Why?

A:—Because those people had taken part in the destruction of Duban Singh station.

Q:—What do you mean by these people? Do you mean some of the villagers?

A:—The whole village took part.

Q:—What is the total population of the village?

A:—I cannot give you the exact number.

Q:—Surely as an officer, when you say that the whole village took part you must be able to give the number?

A:—I cannot give. That is my information.

Q:—The people you saw, you thought were not innocent and therefore you thought it right to open fire?

A:—Yes.

Q:—At that time they were doing nothing?

A:—No.

Q:—You thought you were justified in firing at them because you believed they were not innocent?

A:—Yes.

Q:—How many were killed?

A:—One killed and one wounded.

Q:—After this firing, you got into the village?

A:—Yes.

Witness then described the arrests he made in the village and this finished Sir Chimanlal's examination of the witness.

Examination of Lala Sriram.

LAHORE, December 18.

At the resumed sitting of Disorders Enquiry Committee today, the examination of Lala Sriram, S. D. O. of Sheikhupura was continued.

By Pandit Jagat Narayan.

Questioned by Pandit Jagat Narayan witness said the meeting held at Sheikhupura on the 6th April was largely responsible for the hatred against British Government, although the speeches delivered did not actually incite violence. There was also a hatred that day. Early that morning he called together the pleaders and in view of what had happened at other places owing to hatred and told them to beware. He warned them if any seditious speeches were made at the meeting he would report them for attending seditious meetings. On the 7th, 8th, 9th and 10th there was apparent calm at Sheikhupura although there were misgivings in his mind. He left for Gujranwala during this period in spite of the misgivings existing in his mind, because he was summoned to be present at Col. O'Brien's durbar. Continuing witness attributed the sudden trouble in his sub-division to the meetings and agitation over the Rowlatt Act and to the news of the happenings at Amritsar. These were the two principal reasons. Previously there had been no ill feeling between him and Sheikhupura pleaders. If any feeling had arisen as the result of his conference with them on the 6th April he was sorry. He collected sums for the O'Dwyer Memorial. It was not true he had a dispute with the pleaders in this connection, and that they had refused to subscribe when he asked them. Questioned in regard to this statement that Lala Bhai Singh threatened certain prosecution witnesses why he was not prosecuted witness said it was not his business. Preceding the Rai Sahib said that he could not give the exact distance at which the crowd at Chuharkana was standing on the night of the 16th when he opened fire on them from the armoured train. They could be seen, he could not say how many rounds were fired. One man was killed. Asked how he accounted for such a small casualty from machine gun fire witness said it was just possible some were wounded and taken away. No person wounded at this firing was subsequently traced. Questioned in regard to the 22nd of the crowd fired upon witness said some people who were moving about were fired on. He would not say the crowd had assembled together. Witness went on to say it was a horrible duty to restore order. Pandit Jagat Narayan remarked: I know the burden of the Empire rested on your shoulders. Witness retorted that he was responsible for his sub-division. Continuing witness said the second firing was at village post, Chuharkana. The place was a furlong away from the railway line. This was on the 17th before the declaration of martial law.

Q:—As a Magistrate, do you know that your powers to order fire are limited?

Witness:—In what respect?

Pandit:—In every respect.

Witness:—I am empowered under the Criminal Procedure Code.

Pandit:—Any other Act?

Witness:—No, I do not know.

Pandit:—Did you ask that crowd to disperse and give time?

Witness:—No, there was no time to do that. Witness added:—I have done what I thought necessary in the interests of law and order and I acted in good faith.

Continuing witness said as a result of all firing in his presence one person was killed and one wounded although fired upon an unlawful assembly and it followed a wounded man had been in that assembly. He had not been prosecuted. This was not because he was innocent. Col. O'Brien arrested certain pleaders at Sheikhupura under his advice. They were kept in custody for 40 days and released. Record of investigations into their case would be available. He did not proclaim martial law at Sheikhupura. It was not true he told the people that the authorities had decided to bombard Sheikhupura and that he had persuaded them not to do so.

By Mr. Smith.

Examined by Mr. Smith witness said it would be perfectly wrong and unfair to suggest that he acted wantonly or without justification in firing from the armoured train. He acted in good faith. Before taking action, he took counsel with the Military Commander. The time was critical and the people were turbulent and were out for mischief. The firing was necessary and had he not fired he would have failed in his duty. After firing peace was restored.

By Sultan Ahmed.

In reply to Sultan Ahmed witness said he regarded such of the educated class who said foreign domination was not wanted, as disloyal. A good many people, casual fellow passengers, as well as friends had told him that foreign domination was not wanted. He could not give their number and to refresh memory and count them would take days instead of five or ten minutes. Asked if he still continued friendly with friends who spoke to him in that strain witness said amidst laughter, "In Parliament they tear each other and outside they embrace each other."

By Sir Chimantlal Setaivad.

Re-examined by Sir Chimantlal Setaivad witness said four out of the Sheikhpura pleaders were arrested. He had very strong information against them at the time of arrest and they were better off for not being prosecuted.

Lt. Tatam.

Lt. Tatam of the Lyallpur Grass Farm who on the 14th April in the course of railway journey with a child passed Hafizabad then gave evidence, describing at length how the mob attacked him at the Hafizabad station and how he eventually escaped murder with the help of an Indian fellow passenger and another Indian on the platform.

Captain Flowerdew

Captain Flowerdew of the N. W. Railway Battalion, I.D.F., who gave evidence next narrated his tour with a military party in the special train along the affected area and the arrest of a number of men.

Rai Sahab Amar Singh.

Rai Sahab Amar Singh, Extra Assistant Commissioner at Sheikhpura who helped in the investigations then gave evidence and said that in obtaining statements from witnesses no pressure was employed.

Lt. Abdul Rahim Khan.

Lt. Abdul Rahim Khan of the Indian Army who was examined next described his journey on the 16th from Lahore to Lyallpur, his detention at Chubarkana owing to the trouble there and his eventual completion of his journey of ninety miles in two and a half days. He said the firing at Chubarkana was necessary.

Rev. Picken.

Rev. Picken of the American Mission at Sangla examined said that on the 12th April when he went to the railway station he was hooted and hissed by the crowds. He was subjected to great anxiety until he left the place on the 15th. He thought during the investigations of cases some people found opportunity to pay off old scores by deposing against persons who were not really guilty.

Baba Sudh Singh.

Baba Sudh Singh in his evidence corroborated Lt. Abdul Rahim Khan.

D van Chand.

Devan Chand, Sub Permanent Way Inspector, Lyallpur, gave evidence about the interference by the crowds with railway communications.

Bairam Khan

Bairam Khan, Honorary Civil Judge of Sangla, said that on the 12th day the attitude of the crowd was apparently anti-government. On the 15th in the evening the Station Master of Chubarkana informed him that the station was on fire and requested help. Witness went there accompanied by servants and remained there the whole night. He sent the railway staff to announce to the bazaar people that if anybody was detected to be with mischievous intention he would be shot under orders from the Government. This announcement was necessary for the maintenance of order and peace. Witness described how Mr. Walli was murdered by a Sikh with a stick and said it was a very difficult time especially for Europeans. Though the Rowlett Act was made a pretext for agitation yet there was anti-government movement. It was reported to him that a Brahmacharya of Kangri Gurukul was responsible for the movement.

By Sir Chimantlal.

Questioned by Sir Chimantlal witness said this Brahmacharya, he was told, led the mob and made speeches and hence was the fountain head of mischief. He fled away on the night of the 16th and the Police were not successful in tracing him out. He was not in Sangla on the 15th or the 16th and so did not lead any of the disturbances. Munshi Abdul Kadir, permanent Way Inspector, N. W. Railway, detailed how the mob burnt the bridges and said the situation was such that armed force was necessary to control it.

Rupchand.

Rupchand of Hafizabad was the last witness examined. He gave before Lord Hunter the general expression of opinion that people were detained in custody too long without being tried. The people's complaint was that they were not tried at all and were innocent. His personal view was that Martial Law was necessary only when civil powers could not manage. The people also complained that prosecution witnesses gave false statements before the summary courts and witness instanced the name of the Headmaster of a local high school who himself told him that he gave evidence like that, and excuse was that he was forced to give.

By Sir Chimantlal Setaivad.

In reply to Sir Chimantlal witness said that he himself went to the Tahsil and there saw a person being made to lie flat and beaten with shoes by a chupprasse because he would not join as recruit. He also heard that many persons were beaten like that in the Tahsil for not joining as recruits. He did not complain to the authorities about this because he was afraid he might come to trouble. Now he came to make the statement because the Government themselves had notified asking people to come and give evidence.

By Pundit Jagat Narayan.

Replying to Pundit Jagat Narayan, witness spoke of the humiliation of the people especially by the Deputy Commissioner and said that at the Darbars, Col. O'Brien made speeches and asked the people to hold their ears and repeat three times the expression "I repent." Witness himself did it like about three hundred others. People seemed to be demoralised and terror struck by the Martial Law regime that they could not even speak.

The committee adjourned till Friday.

The Ahmadiyya's and the Khilafat.**Statement of Position**

LAHORE, December 18.

The representatives of the Ahmadiyyah community presented an address of welcome to Sir Edward and Lady MacLagan on Wednesday afternoon at the Government House. The address which was signed by 53 members of the community accorded a cordial welcome to Sir Edward and Lady MacLagan to the Punjab and expressed the deep feelings of loyalty of the community. Referring to the Turkish and Khilafat question the address said:—The address already presented to Your Honour by other sections of the Mussalman community draws Your Honour's attention to two points, viz., the problem of the future of Turkey and the question of Mahomedan education. With regard to the latter question we beg leave to say that we are in full accord with the views expressed in the address. As regards the settlement of the Turkish question, we hold a view different from that expressed in their address and this difference we feel it necessary to make clear. We are at one in the request that while dealing with Turkey, consideration should be paid to the feeling of Mussalmans, but we wish to point out that religiously speaking we don't admit owing any allegiance to the Sultan. We hold that only a successor of the promised Messiah is entitled to be the spiritual head of the Mussalmans and as for our temporal sovereign, we recognise only the power under whose rule we live. Thus our Khilafat is the successor of the promised Messiah and ever Sultan is His Imperial Majesty King George V. Our sympathy with the Turks is based on the fact that they share with us the name of Islam and the fall of their Empire will be a blow to the visible power and prestige of Islam.

Replying to the address Sir Edward MacLagan, after thanking the representatives for the cordial welcome said:—On the particular question of Khilafat your position is far the reason given in your address a different one from that held by the bulk of the Moslems of the province and your sympathy with the present position of Turkey rests on other grounds. Your feelings and those of Indian Mahomedans generally in that matter cannot fail to be appreciated and as you know, the Muhamedan point of view has for many months past been strongly urged by the representatives of Indian Government both in this country and in Europe. You may rest assured that all possible steps have been taken to place the views held in India before proper authorities and that nothing has been wanting in the efforts made to impress upon those authorities the feelings entertained by the Mussalmans of this country.

Bengal**Bengal Legislative Council.****A Brief Meeting.**

CALCUTTA, December 18.

There was a short agenda of business put forward at to-day's meeting of the Bengal Legislative Council over which Lord Ronaldshay presided. After 42 questions had been answered, Sir Henry Wheeler presented the Select Committee's report on Calcutta Cruelty to Animals Bill and the Eastern Frontier Rifles Bill. Four resolutions were moved, three of which were withdrawn and one regarding the disbursement of pensions was accepted in a modified form. The Council adjourned to the 3rd February.

In reply to a question Mr. O'Malley said:—The scheme for improving secondary education has been sanctioned. There will be unnecessary delay in giving effect to it. The Government are anxious to give effect to the scheme as soon as possible. The necessary preliminary details are now being worked out by the Director of Public Instruction.

In reply to another question, Mr. Marr said:—Many junior married members of the superior services stationed in Calcutta are finding it difficult to meet the largely enhanced cost of living. It is certainly becoming increasingly difficult for them to rent even a part of a house. The Government are aware that this is chiefly due to the recent inflation of house rents in Calcutta. A reference recommending the modification of house allowance rules was made to the Government of India some time ago. The matter is receiving consideration but it is beset with difficulties.

Improvement of Handloom Weaving.

At to-day's meeting of the Bengal Council, Mr. Marr, in reply to a question regarding improvement of handloom weaving said:—The Weaving Expert to the Government has been placed under the Director of Industries, but he has not yet submitted any report and no final scheme has yet been formulated. Mr. E. Hoozwerf, Principal, Serampore Weaving Institution, after carrying on investigations in various districts, has submitted his report in which he makes the following suggestion.—I am fully convinced that if the local industries of this province are to be improved, a separate department known as the Department of Industries should be created and that it should have as its head a Director with at least three efficient assistants to deal with the primary industries of this province namely:—(1) an officer who has a good knowledge of hand and power weaving and its allied branches (2) a chemist conversant with industrial chemistry and capable of conducting researches and (3) a mechanical engineer with a sound knowledge of mining. Experience shows that industries cannot be promoted or artisans efficiently taught unless they are in some way brought under control and this can be done by forming them into societies and Unions. In this province the work has been entrusted to the Registrar of Co-operative Societies with the result that it has become an impediment to the development of local industries for the simple reason that it has been put under dual control, that is to say, the organisation of the artisans into societies and the matter of financing them have been entrusted to the Registrar of the Co-operative Credit Societies while their industrial education rests with the Education Department. Consequently, it often becomes a difficult matter for the officers in charge of the two departments to work in harmony with each other. In the provinces where these conditions do not exist, the promotion and improvement of industries is considerably an easier matter as the officer entrusted with the promotion of industries happens also to be the Registrar of Co-operative Credit Societies. In these circumstances I think that the Director of Industries suggested in my note should also be vested with the powers of a Registrar and be known as an Additional Registrar of the Co-operative Industrial Societies.

United Provinces**Amritsar Congress.****Swami Shradhananda's Invitation to Moderates.****Their Reply.**

ALLAHABAD, December 19.

The following letter has been sent to the President-elect and the Chairman of the Reception Committee of the Congress by the Hon'ble Mr. Surendranath Bannarjee, Sir Dinshaw Wacha, Sir Krishna Gupta, Sir Narayan Chandavarkar, Sir Sivaswami Iyer, Sir Gangadhar Chitnavir, Sir Bepin Bose, Mr. Mudholkar, Sir Beade Mitter, Sir Davaprasad Srivasthikar, Sir Nalratan Siroor, Sir Hosmahjee Wadia, Messrs. Gouddas Parakh, Haramba Chandra Maitra, M. V. Joshi, P. C. Mitter, Dr. Taj Bahadur Sapru, Messrs. Chintamani, Anant Swarup, Narayan Prasad Asthana, Rai Kriafaki, D. C. Ghose, D. G. Dalvi and Gaurisankar Prasad:—

Dear Sir,

We acknowledge the receipt of your letters of the 20th November and 2nd December exhorting us to attend the next session of the Congress. We need not say we have considered your suggestion with the care, the importance of the subject demands, and courtesy due to yourselves, nor we trust, need we assure you as old Congressmen to whom severance from that institution could not but be painful that we would not have abstained from its last two sessions and set up a separate organisation of our own if we did not deem that the interests of the country dictated such a course of action.

Mr. Shradhananda's Suggestions Repudiated.

2. The course of events during the last fifteen months and more has in our view fully indicated the line we took after anxious thought. We must repudiate the suggestion made in Swami Shradhananda's letter that personal considerations weighed with us in the decision we took and hasten to tell you that the political party to which we have the honour to belong far from thinking as Swami Shradhananda says, "Their keeping away from national assembly has not advanced the cause of the motherland in the slightest degree" convinced more than ever that they did valuable public service in acting as they did. Swami Shradhananda is good enough to say every right minded person has realized it that our abstention from the Congress has retarded our real progress. This view is not supported by our information, knowledge and belief and we regret that a person occupying the position of the Chairman of the Reception Committee of the Congress should have deemed it right to commit himself to such a statement and in the letter intended to persuade us to attend the Congress.

Punjab Atrocities.

3. It is perfectly true that the doings of the Government and its officers in the Punjab are viewed in the same light by Indians to all parties. It is equally true we venture to say that the members and organizations of our party have laboured strenuously as any others to bring relief to the victims of the policy of the Government and the acts of its officers, and if we felt attendance at the Congress was the only or the most effectual means of showing our sympathy with or rendering help to our countrymen of the Punjab we should unhesitatingly decide to attend it and take part in its deliberations. Frankly we do not think so nor are we able to say there is agreement between us about the methods by which to promote the object we equally have at heart.

Our Attitude Towards the Hunter Committee.

There is for instance the question of our attitude towards the Hunter Committee. While we hold strongly that the imprisoned leaders should have been released on bail in order to prepare and state the popular case fully before the committee our opinion is it was a great mistake on the part of the Congress sub-committee to have decided to withhold non official evidence from the Committee and we cannot be parties to such proceeding. It is perhaps not out of place to mention here that we are informed by our deputation in England that they would not have been able to render what service they did to the Punjab if they had not acted independently of the Congress deputation.

No Mention of the Reform Scheme.

4. We find in your letters, no mention of the reform scheme and we gather from Swami Shradhananda's quotation with the approval of newspaper opinion he thinks that in matters other than the occurrences in the Punjab such differences as there are, are not of capital importance and the main trouble here is entirely personal and we are admonished, Surely Indian leaders should and could rise superior to personal differences in view of tremendous national issues involved. The fundamental divergence between the position of two parties on the reform scheme which surely is the subject of capital importance is wholly ignored by the critic and gratuitous assumption is made that the action of our party has been determined by more personal considerations. We must emphatically protest against such an aspersions finding place in the letter of the Chairman of the Reception Committee. We would have liked to know what lead you would give to the Congress on the question of the Government of India Bill which is about to be passed into law, but we are left in dark on this important point.

Reasons for Abstention from Congress.

5. The fundamental reasons of abstention of our party from the Congress are too well known to need repetition. They are convinced of the wisdom of the deliberate step they have taken and in view of the attitude of your party towards questions that divide us we are convinced no useful purpose will be served by our attending the forthcoming session of the Congress.

6. As the letters of both of you were communicated to the press we are also publishing this, our reply, for general information.

Demonstration of Fordson Tractors.

RANGOON, December 18.

The demonstration of Fordson tractors to-day attracted large numbers of persons interested in agriculture. Tests on dry ground were quite satisfactory but the possibility of using the tractor for paddy cultivation was doubted, but the test will be made on rubber plantation, 18 miles from Rangoon, shortly.

World's News.

(Reuter's Agency.)

England

Plant Life.

**Sir Jagadis Chandra Bose's
Demonstrations in India Office
"Times" Tribute.**

LONDON, December 16.
Sir Jagadis Chandra Bose has been giving demonstration to-day at the India Office in connection with his discoveries regarding the plant life. The "Times" emphasises the importance of his discoveries and says that Mr. Bose is a fine example of the fertile union between Eastern Mysticism and Western experimental methods of science. The "Times" welcomes the addition to knowledge he has made and especially welcomes the evidence that India and Britain can unite their genius and traditions to mutual advantage.

Punjab Atrocities.

**"Times" Condemnation of General Dyer's
Conduct.**

LONDON, December 16.
The "Times" draws attention to the profound impression made throughout the country by disclosures of what happened at Amritsar and says that the public has been shocked by the occurrences and delay in publishing facts. The "Times" recites broad facts of risings and expresses opinion that they constituted open rebellion. The paper mentions that the secret leaders were associated with Bolshevism and after detailing the events at Amritsar, says that the result of firing on April 13th was massacre. It declares that General Dyer's conduct on his own showing was indefensible, the worst feature being continued firing although crowds instantly began to disperse. General Dyer's evidence suggests that he held extensive and unwarrantable conception both of his own powers and of steps necessary to restore order. The "Times" assumes that the telegram approving Dyer's action from the Lt. Governor of the Punjab was despatched on insufficient knowledge. While awaiting fuller information, the "Times" urgently inquires why Mr. Montagu and Lord Chelmsford never alluded to the happenings in Amritsar and expresses opinion that possibly Mr. Montagu did not know the whole truth. The paper concludes that it is extremely unfortunate that the Indian Government has permitted the National Congress to meet at Amritsar. Any attempt to attribute sinister motive to the Congress is obviously unjustified, because Amritsar was chosen as year ago.

Army Estimates

LONDON, December 15.
Speaking in the House of Commons on Army estimates Mr. Churchill said he hoped that a large number of officers would take advantage of the Treasury permission to take pensions now even though a year or two of their actual time had not expired, and thereby clear the list of Lieut.-Generals and Major-Generals in order to remove the blocking of promotion of the new post-war army.

India Bill in Lords.

Passed Committee Stage.

LONDON, December 15.
In Lords the Government of India Bill passed the Committee stage with minor amendments.

Problems of the Near East, Question of Future Administration.

LONDON, December 15.
In the House of Commons at question time, Mr. Lloyd George stated that it was impossible to take steps for the future administration of countries in the Near East or Middle East already or likely to be under the control of Britain, until the Turkish Peace Treaty and mandates were signed. The matter was under consideration. Mesopotamia would not be transferred from the India Office to the Foreign Office. He hoped that the Allies would shortly be able to discuss the Turkish Peace Terms. It was intended to conclude the present session of the Peace Conference as quickly as possible.

Settlement of Railway Strike.

Address by Mr. Thomas.

LONDON, December 14.
Mr. Thomas addressing the Swansea Railwaymen dwelt on the difficulty of negotiations with the Government but said he believed that the Government offer received yesterday morning provided the germ of a settlement. The Union and the Government would confer on the matter on Wednesday.

Statement by Sir E. Geddes.

LONDON, December 15.
Sir Eric Geddes, speaking at Bristol, intimated that railway rates would be raised within a month. Negotiations with railwaymen were proceeding satisfactorily. It had been agreed to refer future disputes to the National Wages Board and there would be no strike until a month after such reference.

British Aircraft Wrecked.

Route of Aviator.

LONDON, December 14.
Lloyd's has received the following message:—"British aircraft wrecked off Corfu. No trace of survivor. Logbook washed ashore, indicates that the aviator was flying from Hounslow to Melbourne."

LONDON, December 14.

The aeroplane wrecked off Corfu had no occupant. The Logbook was washed ashore from which it is now established that the aeroplane was Martinsyde machine piloted by Captain Howell.

Russia

Severe Fighting on Narva Front.

LONDON, December 14.
The Estonian and Bolshevik communiques report severe fighting on Narva front, the Estonians claiming that heavy attacks have been beaten off and Bolsheviks merely recording fighting. The Estonians say that the Bolsheviks attacked in close formation and were moved down in front of barbed wire. Many uninjured Bolsheviks lay flat to escape the fire of their own machine-guns placed behind to force them to fight.

France

M. Clemenceau.

Suffering from Fractured Rib.

LONDON, December 14.
PARIS.—M. Clemenceau has arrived. The Doctor found that the Premier was suffering from a fractured rib which occurred when he was crossing to England in rough weather. The injury is not serious.

French Oil Well.

LONDON, December 14.
PARIS.—The French Oil Controller has been informed that the well sunk at Pechelbronn, Alsace, is spouting thirty tons daily.

America

Peace Treaty in American Senate.

Heated Debate.

LONDON, December 13.
WASHINGTON.—In the Senate Mr. Lodge urged the President to submit proposals for a compromise for the ratification of the Peace Treaty, promising that the Republicans would carefully consider them. Mr. Underwood urged prompt ratification, because failure to arrive would affect the American exports. He also suggested the appointment of a Democrat and Republican Committee of Conciliation. Mr. Underwood expressed his willingness to vote for any peace measure on which general agreement was possible. Mr. Lodge rejected the suggestion and said that the only course open to President Wilson was to withdraw the Treaty and resubmit it with the suggestions. The Debate became heated and Mr. Knox introduced resolutions which he and Mr. Lodge had proposed in November, declaring that the state of peace existed between United States and Germany. Consideration of resolutions was postponed until Monday.

Neither Compromise nor Concession.

LONDON, December 15.
WASHINGTON.—The following statement has been issued from White House. The hope of Republican leaders in the Senate that the President will at present make some move, which will relieve the situation as regards the Treaty, is entirely unfounded. The President contemplates no compromise or concession, but intends that Republican leaders in the Senate shall continue to bear undivided responsibility for the fate of the treaty and consequent present state of the world.

President Wilson Able to Walk.

LONDON, December 14.
WASHINGTON.—President Wilson is able to walk with the assistance of a stick.

Rioting in Trinidad Confirmed.

LONDON, December 14.
Telegrams from the Governor of Trinidad confirm the rioting which broke out at Fobago, where the 'cruiser' 'Calcutta' landed force and the police, fired on rioters, killing the ringleader. Trouble in Trinidad began with the strike of stevedores and one man was killed in rioting in the Port of Spain. Returned soliders were concerned in the disturbances which ended when wages advanced and stevedores resumed. The country districts are still disturbed.

Removal of Fuel Restrictions.

LONDON, December 14.
NEW YORK.—Fuel restrictions have been removed and it is expected that all miners will resume work. Train service will be completely restored on 15th instant.

Germany

German Reply to Allied Note.

LONDON, December 14.
A telegram of yesterday's date from Berlin says that the German reply to the Allied note was sent to Paris the previous evening.

LONDON, December 14.
PARIS.—The German reply to the Allied note has been received. Hitherto there is no indication as to its contents. It has been received by the German delegation and is being translated. Probably it will not be handed in at the Secretariat General until 15th instant.

Bill for Prosecution of War Criminals.

LONDON, December 14.
BERLIN.—The National Assembly has unanimously passed the Bill for prosecution of war criminals.

Australia

Australian Elections. Nationalist Success.

LONDON, December 14.
MELBOURNE.—Later returns indicate that the early belief that the elections were likely to result in a big Government victory was at least premature. It appears certain, however, that Mr. Hughes will be reelected for Bendigo and Mr. Tudor, Leader of Opposition for Yarra. A later Melbourne message gives the election results:—Nationalists comprising Liberals and Labourites who followed Mr. Hughes with regard to war time conscription, 55; Farmer's Party, generally Pro Hughesian, 11; Anti-Nationalist Labour, 29. The Last House comprised 49 Nationalists, 3 Farmers' party and 23 Anti-Nationalist Labour Party.

Aviation Incidents.

LONDON, December 14.
MELBOURNE.—Messrs. Vickers have instructed Captain Smith to hand over his aeroplane to the Commonwealth upon his arrival in Melbourne.

Mesopotamia

Arab Tribes.

Report of Behaviour.

LONDON, December 17.
BASRA.—An Official Euphrates Communique says:—We are likely to be back at Abu Kamal by the end of the week. The tribes are reported to be melting away from Dairazor and no Kurds are now reported there.

Restoration of Civil Administration.

Troops Withdrawn.

LONDON, December 14.
Another miniature British war has just concluded with the return of two columns operating northeast of Mosul and southeast of Amedin, Mesopotamia, after successful expeditions against Z'bari Kurds in order, as officially stated, to punish them for communal outrages and murders. The troops, consisting of four battalions of Indian infantry, mountain battery and three companies of Assyrians, met with enormous difficulties in the country which was almost impassable, but their health remained good throughout and losses in the engagements were slight. Civil administration has now been restored in the district and troops have been withdrawn.

Hungary

LONDON, December 14.
BUDAPEST.—The Hungarian Peace Delegation has been definitely appointed. It is headed by Count Albert Apponyi.

Italy

Immediate Recognition of Soviet Government in Russia.

Italian Chamber Rejects Socialists Resolutions

LONDON, December 14.
ROME.—The Chamber rejected by 289 votes to 184 the Socialist resolution in favour of immediate recognition of Soviet Government in Russia and resumption of relations with Bolshevik Russia. After rejecting this resolution, the Chamber unanimously adopted the address in reply to a speech from the Turone. Nitti, Signior replying in the debate which Socialists conducted with heat, said that the Government would not become party to International Convention binding the future policy of Italy. He denied that Italy intended to participate in armed intervention in Russia and declared that the existence of two groups in the Parliament, Socialist and Populari would strengthen Parliament.

Egypt

British Troops Withdrawn from Syria.

LONDON, December 15.
A Cairo telegram of the 10th instant says that all British troops have been withdrawn from Syria. The administration of Cilicia and the area including Lebanon Beirut, Tripoli and Alexandretta has been handed over to General Gouraud, French High Commissioner, while the territory which includes Damascus, Hama, Hama and Aleppo has been handed over to Arab administration under Seif Feisal.

General

LONDON, December 16.
The "London Gazette" announces that the French Order Grand Officer of Legion of Honour has been conferred on Lieut-General Sir C. Jacob.

LONDON, December 14.
Eagle Pass (Texas).—The raiders belonging to Mr. Villa's followers have captured and are holding to ransom two Americans and eight Mexicans on Mazquis Ranch and Mexico.

[Associated Press.]

N. W. F.

Waziristan Expedition. Troops Ready to Advance.

DELHI, December 19.
A Press communique dated the 18th December says:—The Mahabub Khan did not attend at Khirgi on the 16th as ordered and the Wabids have definitely refused to accept our terms. Concentration of our column at Jandala is now complete and our troops are ready to commence their advance to-day via the Tank Z. m. A Lashkar of 2,000 is collected on the hills near Mandanna Kach, 4 miles northwest of Jandala and reinforcements for the Lashkar are reported to be en route, whilst some 400 Wabids are reported in the vicinity of Dotak (the junction of Shihar and Tank Zamir) so that considerable opposition is expected.

విశేష కథనములు

రైతుల విషయము

సిరియా విభాగము.

లండను, డిసెంబరు 15:—10-6 తేదీనాటి కలెండరు కంట్రీవార్త సిరియానుండి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము లన్నియు తీసి వేయబడినది. సైనికము, రిటానెన్సు, టెలుగ్రాఫ్, టెలిగ్రాఫ్, అలెగ్జాండ్రీయా మొదలగు గ్రామములకు పరిపాలన కరాను హైమియను జనరలు గోరాండు గారి కిచ్చివేయ బడినది. దారుస్ సలాము, హమ్మ, హమా, సైరస్ పోలీసులు, రాష్ట్రము అరబ్బుల పరిపాలనమున కీతలబడినది. దానినెయ్యను ఛాయి బాటుగారు పాలించెదరు.

సైనికపు లెక్కలు

లండను, డిసెంబరు 15:—సైన్య ముడింపులను ద్వారా ప్రజల సభలలో మాట్లాడుచు చర్యలు గాల్గు చుట్టచుట్ట. ఇంకనొకటి రెండేండు కుదరాదు మున్నగు పెద్దనలను తీసికొని చూచునై ప్రజల వారకాక మిత్రులకునై లెట్టెనెటు జనరలు మేజరు జనరలు అంబెయన్ పెద్దనలను తీసికొందు. ఇందులకు యధాంతర మేర్పడు ప్రభుత్వముందలి యుద్ధాంగి యల ప్రమేషన కట్టి యుటకును నందకుండును.

అస్ట్రేలియా ఎన్నికలు

మెల్బోర్న్, డిసెంబరు 14:—ఈమారు ఎన్నికలలో గవర్నరుమెంటు వారికి మంచి విజయము గలుగునని చెప్పుటకు వీలులేదు. చూచినవారు మరల ఎన్నుకొన బడెదమన్నను. ట్యూడరుగారు గూడ ఎన్నుకొన బడెదమన్నను.

రెయిల్వే సమస్యలు పరిష్కారము.

లండను, డిసెంబరు 14:—స్వాస్థ్య రెయిల్వేలకు వారి కుపక్రమమును భావించుకొంటు చెప్పిరి:—గవర్నరుమెంటువారిలో రాయభారముల నొనరించు చాలకష్టము. కాని నిన్నటిదినము గవర్నరుమెంటు వారు తెలిపినవరకులలో సమాధానము కూలము అవకాశము అప్పుడని వాస్తవముగా యూనియన్ వారు గవర్నరుమెంటు - రుకు తలపయమును గూర్చి బధవారము వాదాలో విడిచెను.

సర్. ఇ. గెడ్డిమగారి అభిప్రాయము.

లండను, డిసెంబరు 15:—బ్రిటన్ నకు ఉపకరణములు చు సర్ ఎలిక్టర్ గెడ్డిమగారిట్లు చెప్పిరి:—ఇక్కడ నెలరోజు అలాగ రెయిల్వే రైలు పొందింపబడును. రెయిల్వే సవరణలలో రాయభారముల సంక్రమణమున దేవు మున్నున. భావి వివాదములను వారయ ర్థిర నిర్ణయ సంఘమువారికి తెలుపబడును. అట్లు తెలిపిన నెలదినములలోను సమైక్య కట్టుబడెను.

బ్రిటిష్ విమానములు చెడుట

లండను, డిసెంబరు 14:—లాయకు గారి కీక్రింది నందే కను వచ్చెను బ్రిటిష్ విమాన మొట్టి కామ్యూనికేషన్ కేటగరీలు. లోపలివారిలో ఎడమకు ప్రతికట్టు కనిపించదు. ఒడ్డు కట్టికొన్న "లాస్ట్ లైట్" మోడెగా ఆ ప్రమాదమును హాస్యమునండి మెల్బోర్న్ కేసు చుట్టుకున్నది.

క్లెమెంకో గారికి చెబుతగులుట

మెల్బోర్న్, డిసెంబరు 14:—క్లెమెంకో గారు విప్లవనీతి గారి వివరణమును వినుచుండగా నతని ఇంగ్లండునుండి మరి యెటలో ఎత్తిన ఒకటి లీటవారిన దాక్కిల చెప్పెను. చెబు అంక అపారవర మైది కాదు.

అరబ్బీ మూకలు.

బ్రాస్, డిసెంబరు 17:—యూఫ్రేటిసు అధికారి ప్రకటనము:—ఈవారాంతము సరికి మేము అబూకేమును చేరగలము. దెయిలి వారమున వారు తెనకకు మరల మున్నారని తెలియచున్నది. అంటి కర్ణ తెలుగులేరు.

గొప్పభవనము తగులబడును

పారిసు, డిసెంబరు 15:—కాంపేత చాటులో చక్ర తర్జిగని కళామందిరము మున్నగునవి గల భాగమంతయును తగులబడినది. 20 లక్షల ఫ్రాంకుల వస్తువు గలిగినది. కారణము తెలియదు.

తగులబడినది. 20 లక్షల ఫ్రాంకుల వస్తువు గలిగినది. కారణము తెలియదు.

చర్చించబడిన విషయములు

మెల్బోర్న్, డిసెంబరు 12:—చాలావర కర్ణము (కర్ణపు. లామడుబార్ని గాన్స్ క్లెమెంకో గారిని విషయములను చర్చించిరి. వారు నలుగురును జర్మనీనిగూర్చి ఏకీభవించిన రహస్య నగూర్చుము అర్థకీర్తినిచూపుచు ఆమెరికావారి ప్రాతిపదికా యుగముగూర్చుము ప్రాప్తమై భాగ్యముగూర్చుము వారచర్చించిరి. ఇటలీ ప్రాప్తమైయు మైత్రినిగూర్చి ఆలోచన జరుగుచున్నదని యిటలీ ప్రతికటించి (వానిని) కరానుయం త్రవడ లంకనుగరమునకు వెళ్లెను.

అమెరికా ప్రతినిధులు.

అమెరికా ప్రతినిధులు ప్రాప్తమైయు నుండి అమెరికాకు వెళ్లుచు కరానుయం నగరమును సామ్రాజ్యమును గూర్చి విషయముల దృఢతను ముగించుకొని యున్నారు.

అస్ట్రేలియా దుస్థితి.

మెల్బోర్న్, డిసెంబరు 11:—అస్ట్రేలియా దుస్థితి తెలుగువారు పొందుతున్నది. అస్ట్రేలియాలో అపారవర కర్ణములు జనవరి 1 వ తేదీకి ఒక నెలకు నడుచు సామగ్రిలైన కాకలేను. 6 వినములకు నడుచు పుడియత్ర మున్నది. వియక్తావార్తల విక్రయ కళియం గా నున్నది విశేషములలో వరవరలేదు గాన వస్తువులను కొని పోవుతారు. 250 లక్షలపాటు వియకలు అపారవర కర్ణముల నిచ్చి అట్టేటకు నెల జరుగుచు వాయిదా నియంత్రణ అని ఆరకు తెలిపెను.

బ్రిటిష్ వైమానిక బలము.

లండను, డిసెంబరు 15:—కాల్వోర్ వైమానిక బలమునుక వాని శిక్షణమును ఏయరుమాట్లాడు (టెంరాద్దాగా లోక స్థిరమును యారుచేసిరి. దాని ము త్రివర్ణమువారి కింకారని చుట్టులుగానుచున్నది. ఈస్టియన్ సుశిక్షణమునకు 150 లక్షలపాడరముల పెట్టుచునుచును ఇకలండిబలము. స్వతంత్రమైనదిగ వేర్పాటుచేయుచు గాని కొంతమంది మాత్రము వైమానిక కీర్తిమందినకు చాల ఉన్నత తరగతి కీర్తిమందిన వారితో నిడి యారంభించబడును. యుద్ధవిజయము గూడ కొన్ని యేర్పాటు చేయబడును. హిందూదేశమున కెనిమిది, హిందూబామియాకు మూడుదశలకు వేర్పాటు చేయబడుచున్నదేవదేవి. కాలక్రమమున కొన్ని వైమానిక దళములు తుజిపునందలి నైతి దళములను బదులుగ ప్రవేశ పెట్టుబడును. ఈజిప్టు ప్రాప్తమైయు దేశములను మధ్యతరముగ నున్నది. గావున నెలకు 7 దళములనుచును వేర్పాటు చేయబడినది. వాదికాల్వోర్ను అందును వారలు నెలకొన్న సెక్కించుకొను ప్రత్యేకములను విమానములు కావలసియున్నది. అందుకే మాట్లాడు వావావైమానిక దళ మేర్పరుచుచును. అట్టి అలగ్నాడి హెడ్డూడ వేర్పాటు చేయబడినది. విమానము లింకను పరికరములతో నొందలేదు. టెలిగ్రాఫులు, రైలులు కొన్ని బజలు చేరకుల యననియు, అందుకు కర్తవ్యము వొడ్డడల యాననియు తగుచున్నెను. "అవరమువచ్చినపుడే తేజములో గానినలన తేజముల ము గారి పరిశ్రమలకు అనేకమంది గవర్నరుమెంటు సహాయమున కీర్తి మోడెలరనుటకు సంజనములేదు"

తూర్పుదేశపు సమస్యలు

లండను, డిసెంబరు 15:—ప్రజలసభలో ప్రక్షుల నకు యువన లాయకు బార్ని గాల్గు చెప్పిరి. ఇదివరకే బ్రిటన్ పరిపాలననుండికి కచ్చెట్టి య ఇజ్రాయెలు రానున్నట్టియు ప్రాక్షేపము భావిపరిపాలనావిభాగముగూర్చి తురువగ్గసంధి ప్రక్రమనను వివిధదేశాల సంక్షుక ప్రక్రమములను సరికను తైనగాని చుట్టుముట్టు వీలులేదు ఆ లంకలెరియు ఆలోచనయ్యున్నది. విశ్రమందలివారిలోని తురువగ్గ సంధివరకులను కిర్మింకలరని నేనుకొనియెదను. ప్రస్తుత సంధిసభాసమావేశము సాక్ష్యమైనతర్జునిలో పూర్తి చేయవలయునని యుద్దేశించబడుచున్నది.

లెప్పి నెండు జనరలు సర్. సి. బాబుగారికి ఎఫ్. జి. జి. గౌరవించిన ముగంబడి.

వైమానికము:—అనన్యోలలో విమానమును దింపుటలో అపారమును జెందిన దేవిను గారికి నయమగుచున్నది. ఆవిహనమును తెలుసుద అంబాలాకు పంపిరి.

అమృతసరులో సైనికుల కృత్యములు బ్రిటిష్ వార్తలు

లండను, డిసెంబరు 15:—జనరలు డి. యు. గారి సాక్ష్యమును బ్రిటిష్ వార్తలు విమర్శించుకొనినవి.

దేయిలీ న్యూసు
అతిదారణమును కిర్మింకల ప్రతికటించి. సైనికాంశ్యకర - కొంతమంది అంబాలాలో ఆంబాలా వాదమునే జనరలు డి. యు. గారి నెను. ఈవ్యవహారమునకు కి నెలకొండి వాదించుచును ముఖ్యమైనది. 40 విన విచారణజరుగుచున్నది మన ప్రభుత్వతరఫాను కలగకుండునలెనని యా చర్యలను ప్రతికటించిగిన భావమును మనమెట్లులేన నొలగింపకలెనని యా ప్రతికటించి (వానిని).

దేయిలీ హేర్లు
జన సమాచారములో విచ్చి వానిని జదిలి పుచ్చలేకర నేనుమనిన వాదములు నేనునో జనరలు డి. యు. అటులే నేను. డి. యు. కవితాదని తోచుచున్నదిగాని అట్టి అధికారమును సరిగా నిర్వహించుట కర్తవ్యము. కానెట్లు చేయుట అవసరమని ఆరకు తెలిచి అట్లు నేని కాంతిని నిలపివని సంకీర్తింది యందును గాని యిదియే యికం దితులను సరిపడగిన సరికొద్దెనునో మనుగల గొప్పవాక్యతను సరిగ నెరవేర్చుట అవసరమనియే తోచుచున్నది.

దేయిలీ హేర్లు
ఈప్రతికటించిన సామ్రాజ్యవిరాగములు, అనుభవక నలననే యా ప్రతికటించిగిన వ్యక్తి నిదికరుచున్నది.

దేయిలీ హేర్లు
ఏప్రిల్ నెలలో పంజాబులో జరిగిన విషయములను మనకు పూర్తిగా తెలుకలెరి నీపాయాల తిరుగుబాటునందీ గొప్ప అపద చురుకలగినది. ఓద్యాయ డి. యు. గార్లవంటి వారు కావాలి. డి. యు. గారు చేయదగినవిని సుకరముగ నెండునే పనిచేసిరి. ఓద్యాయ గారు లాహోరులో ప్రభుత్వముతో పనిచేసిరి. యుద్ధమునందీ చనిపోవుట దయచు అందమును విచారించెదరు. గాని అట్లు జనగనితో చేలకొని ప్రజలను మరలను తిలకించి యుండునని యూహించిన నిది యొక లెక్కగాదని యుద్ధవిజయము తోచుచున్నది. అప్పుకనామో కాల్వోర్ను సభను జనపుటకు వారతమువా నుచుచును గొప్పపారవాలు.

దేయిలీ హేర్లు
డి. యు. సాక్ష్యమును బట్టి ప్రజల కాలవారము కలిగి యుటకు రాడికల లాంగ్లదేశమున ప్రయత్నించుకొని గాని యూనింగువోర్లు ప్రతికటించి శ్రీముఖ లేఖనప్రాసీ దేయిలీ గారు మున్నగువారు చేసినచర్యలను సర్వించెదరు.

గొతా కంపెనీ, 16 రామనాథబాబు చెన్నపట్టణము ధరలు చాల తగ్గింపబడెను

ఎలెక్ట్రా వేవైదు, గ్రాండు, గొతా విజయవాచియకి బహు విషయము చాల తగ్గింప ధరలను క్రియించబడును.
2 - 12. 19 మొదలు 31-12-19 వరకు
8 రోజులు మాత్రము కచ్చెట్టి ధరలు 100, 10, 25, 30, 40 లకును నూర్చుకొనబడినది.
విమాన మా అంకడికి కచ్చెట్టి విమాన మందిలభము కలగదు.
ఇదివరకే విభాగంలో అట్టి సౌకర్య మున్నదిగా ము పుడలేదు. కాని నీగొప్ప సమయమును ముఖ్యముగా ముచు గొనుటకు. శ్రీలంకలంకంము. పురుషుల కాంక్షతో.

Grand Reduction Sale
Gautha & Co.,
16, Rattan Bazaar, Madras.
Of Electa, West-End, Grand and Gautha Lever Watches, of different varieties and patterns at Specially reduced Prices.
8 Days Sale
from 24 to 31 Dec 1919.
Some Goods Sold 10, 25, 30, 40, per cent.
Deduction on Prices marked according to the nature of Goods, since a large Consignment of fresh goods expected from factories.
You will be benefitted by GOING TO OUR SALE ROOMS.
Avail this Grand Opportunity. Ever Offered in this Presidency.
For Ladies a Jewel and for Gentlemen a necessity

సుందరము ! లాభకరము !! ఉపయోగము !!!

అందమైన 1920 క్యాలండరు

జనవరి నెల 31 వ తారీఖులోపుగా మా మందులను నొకేసారిగ రూపొందించు కొనువారలకు ఒక క్యాలండరు ఉచితముగా పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0.

మొత్తముగా కొనువారలకు ధర తగ్గించి యివ్వబడును.

వి. పి. X కాక ముందుగా చీట్లు పంపినవారికి క్యాలండరు చేరకున్నచో మా జవాబుదారి యుండదు.

కొలదిప్రతులు మాత్రమే ముద్రింపబడినవి. కావలసినవారు వెంటనే తెప్పించుకొనుట యుక్తము.

తామరతైలము | పండ్లపాడి | మోహినితైలము

డబ్బీ 1-కి 0-6-0 | డబ్బీ 1-కి 0-2-0 | సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

దగ్గు, నైత్యము, పడితము, రొమ్ముపడితము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు, బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.

చక్కని డబ్బీతో సహా వెల రూ. 0-10-0; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-12-0. పోస్టుఖర్చులు కేటా.

అమృతాంజనం ది పో, } 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి, 6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

Note

Note

Salicylic Acid

The best quality of this can be had of

Messrs. Parry & Co.,

1601

Box 12, Madras.

For Price & other particulars apply.

ఇప్పుడే ఫాంటెక్ వేనాలు వచ్చినవి.

బ్లాక్ బర్డు రూ. 8-4-0	సెప్టెంబర్ నెం. 210	రూ. 8-8-0
స్వాక్ రూ. 6-4-0	డిబ్ 205	2-8-0
చాటర్ మెక్ 6-8-0	డిబ్ 200	1-12-0

గిరి బ్రదర్స్, ప్రేమచర్మ, ట్రస్టి కేక్, మదరాసు.

సకల మేహకారక పాదసంహారిని

ఎట్టి పాదమైనను 8 సార్లు రాత్రికొనినచో మాయమగు ను. గుణమివ్వబడినది. రూ. 5 ఇంచా బుడ్డి 1-కి రూ. 0-6-0.

ఎస్. టి. చారిఅండు కంపెనీ, (586) సామకాడపేట, మదరాసు.

మిక్కిలి శుష్క శేకనుగు యిండియా శేకనునందు మెదడునకు చలనగలుగుట కును మాంద్యము వదలుటకును జ్ఞానశక్తి మాయమగుటకు నిలకడగల పరిశుద్ధ మగు నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిష్ఠాయును ప్రితిపురుషుడును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్)

తల వెంట్రోకలకు నూతన పొందకలయు కలిగించి వానిని బాగుగా పెంచుటకు తగిన శక్తి లీతమునాయందు కలవు. చుండును సోగొట్టును. శిశోజములకు పట్టు కంటి మెత్తడకము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లదనమును కలిగించును. తన మెదడు గుటలను కండ్లకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును.

కామినియా ఆయిలు తలనూ నెలన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. శ్రీలంకను పునమల నకును సెట్టుచుండికి మహావశ్యకము మోసరించినది.

వెల. 1-కి సుపయోగించియూడును.

వెల ఒకబుడ్డి 1-0-0 వి. పి. చార్జీ 0-5-0 అటా. మాడుబుడ్డు 2-10-0 వి. పి. చార్జీ రూ. 0-12-0 అటా.

పోస్ట్ పేజెంట్:

అంగ్లోయిండియను ప్రెస్ అండు కెమికలు కంపెనీ,

(D 126 W 100)

155, జమ్నామసీడు, బొంబాయి.

కాకినాడ

(స్వకీయదిశ్చింత)

ధరలు

కాకినాడ, డిసెంబరు 16— ఈమాసాంతమునండి యె గురువారమున నిషేధము తొలగించబడు నను ప్రకారము వాయి వర్తకులు భావ్యపువరకు మెచ నారంభించిరి. రసం గి భావ్యము బస్తా 7-8-0 లు మొదలు రూ. 7-8-0 వరకు మె గినవి. ఉప్పువర్తకులు బస్తా 1కి రూ. 12 ల వరకు జట్టి జరుగుచున్నవి. చోళ్లు రూపాయకు 8 శేళ్లు. ధరల క్రితకా రము మోల్చించినయెడల వెంటనే కమాండీంగు నారంభించుటకు కత్తెరుగా రుచ్యులై యున్నట్లు తెలియుచున్నది. బొంబాయికిగాని చచ్చు ప్రతి రాజధాని నముద్రితకట్టణము లకుగాని సాధారణముగ ఎటువంటి వంగీకరించునది కత్తెరు గార జిలా సంఘమువారిలో చెప్పియున్నాడు.

కాంగ్రెసు

ఇంతవరకు అమృతసరస్సు కాంగ్రెసుకు నీ కట్టణము నండి యాక్రింద నుదాహరింపబడినవాడు ప్రతినిధులుగ జల్లి యున్నాడు. మరాఠీ వెన్నేటి సత్యనారాయణగారు, మొల వరపు సాంబశివరావుగారు, లక్ష్మరాజు నుబ్బరావుగారు, యల్లాజ్యోతుల కామేశ్వరరావు గారు, ఉప్పలూరి భీమ శంకరాశ్రమిగారు, కొల్లేవర చిట్టరాజుగారు వీరుగాక 20వ తేదీ తర్వాత నింక వాగురు జల్లుచురు.

కరెన్సీనోట్లు

కరెన్సీనోట్లకు శుద్ధీంచరకు నేర శుభకు కియాండులో నన్న రాజమండ్రి పాతలకు జామీనుమీద నింకను విడుదల చేయలేదు. వాడు కాకినాడ సబుబయిలో నున్నాడు. (వీరి మినరీ విచారణనిమిత్తము జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగా రాకేనును కాకినాడ డిప్టి మేజిస్ట్రేటుగారికి పంపియున్నాడు.

గవ్వరుగారి సంచారము

గవ్వరుగారు రాజమండ్రి నుండి కాకినాడ పికాపుర ము కొద్దువైత ప్రయాణము చేయుచురేమో యను కలంపు లో లోకలభండు కొద్దకు వారుగ మరచుకు పోయితిరి. ఆరెండుఫలములకు గవ్వరుగారు రెయిలుబండి మీదనే ప్ర యాణము చేయుచునని నిశ్చయించబడినది.

సంధి యుక్తవయసు.

అన్నిచోట్లకల నిచ్చుటకాడ 18వ తేదీన పేదల కన్న దానముజరిగెను. కత్తెరుగారు కమమేడలో దర్బారు గానిం చి యొద్ద పాతులకుటుంబములకు యుద్ధవీరులకు క్రవ్యవము మానముల నిచ్చిరి పాతకాలలోని బాలలకు ఫలవారము లొసగుబడినది. రాత్రి కత్తెరుగారియావరణమున బాణసంచా లు కాల్చబడినది. కొందరు గృహముల కుయిండ్లముందు దీప ములు వెట్టిరి.

వర్తకము.

భూమనాథులు మరల నీరేవులకు క్రయముగ వచ్చు టారంభమయ్యెను. తాటిపీచు, నవ్వులు, దూది, పొగాకు మొదలగునవి యెగువతి యగుచుండుటరలన నూతివాండ్రకు వని కలిగియున్నది.

వరపతివ్యాంకులు.

ఇంతవరకు జిల్లాకలంక పెట్టుటవ్యాంకి కాకినాడ యందున్నది. వరపతిసంఘముల లాభమును జిల్లా ప్రజలు క్ర హించినందున రామచంద్రపురము తాలూకా కొకవ్యాంకిని, అనులాపురము రాజ్ కలంకాలూకాలకు కలిపి యొకవ్యాంకిని రాజమహేంద్రవరము తాలూకా కొకవ్యాంకిని స్థాపించుట కు కోరినరేటిపు రిజిస్ట్రార్ గారు నిష్ణయించిరి. కాకినాడవ్యాం కివాకికి కాకినాడ, పెద్దాపురము, పికాపురము కునిడివిజలల వైన వెత్తనముండును.

కాంగ్రెసు ఇండియాను అసోసియేషను.

ఇండియాను అసోసియేషనుకు నురే ప్రకాశ భారీ గారు కార్యదర్శి అమృతసరస్సు జరుగు కాంగ్రెసుసభకు వెల్ల గోడు సభ్యులకు ప్రతినిధి కట్టికెట్లు నిమిత్తుకు కార్యనిర్వా హక సంఘమువారు యానెల 15-న తేదీని తీర్మానించిరి. గుంపూరణములకు గూర్చియు పంజాబు జల్లకలముగూర్చియు అసోసియేషనువారి అభిప్రాయములను అంగీకరించిరి.

మిలితరీయ కక్కిన డేకియే అందరిలోను పంజాబు క్రష్ణులకు గూర్చి ఏకీభవించి నున్నాడు. ఇండియా సేవక సంఘసభ్యులను శ్రీనివాసరామి గారును కాంగ్రెసుకు వెల్లె దరుగాన మిలితరీయగూడ వెల్లెదరుగూడ మిలితరీయలో కొకరకు ప్రాధేయ లేదు (భయకునను కాతేటి) గారు బొంబాయి కాంగ్రెసు ప్రతికకు గ్రహించిరి.

<p>Karola మంచిమందు మంచిమందు</p> <p>కరోలా. వానకలెడు, ఏరుచితేడు, నవకబాల్ము, పులితేపురాడు, భేదలు గావు, దినము కాలగిన కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము X అయ్యెలాగున Xర్భ శోధన గావించును.</p> <p>1 పాను, 1 పాను సీసాలు సీసా 1-8 వెల రు. 2-8-0, 4-8-0.</p>	<p>Fraser's Lever Tonic ఫ్రేజర్స్ గారి లీవర్ టానిక్.</p> <p>పైత్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్య మువలన గలుగు బాధలకును, అలవలకును, ఆకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తల తిరుగుటకును, విను గునకును, అజీర్ణ భేదినిముంచిది. సీసా వెల రు. 1-12-0.</p>	<p>Kuhalti కుల్ హాట్టి.</p> <p>ఎరువుగా నున్నను నెరసి నను వెంట్రుకలను తక్షణమే మినమినలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగున గాని మార్పు గలదు. స దోష లి త ము శాశ్వతము.</p> <p>ఈ సాల్యూమ్ టై పెట్టె 1-8 రు. 2-4-0.</p>
--	--	--

W. E. SMITH & Co., Ltd డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండు కో.,
Pharmaceutical Chemists & (లిమిటెడ్)
Druggists, Mount Road, మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
MADRAS. మదరాసు.

మందులు గోరునప్పుడు యీవత్రిక వేరును దాహరించ గోరెదము

368

Mr. G. W. M. Reynod's Novel
Other Big Type Editions.

GRACE DARLING or	Ru. A.
The Heroine of the Fern Island	0 12
Mary Price 8 vols. Ru. 5- Partridge 3 vols.	1 12
Faust 2 vols. Ru. 1-8-0 Wagner 3 vols.	1 12
Seamstress in 3 vols. Ru. 1. Margaret 4 vols.	3 0
Necromancer 3 vols. 2 4 0 Agnes 9 vols.	6 0
Old London, 3 vols. 2 4-0. Mary Stuart 2 vols.	1 4
Pope Joan 3 vols. 1-12-0 Coral Island 4 vols.	3 0
Kenneth 4 vols. Ru. 3 Soldier's Wife 2 vols.	1 4
Robert Macaire in 2 vols.	1 0
Young Duchess, in 4 vols.	3 0
Bronze Statue 4 vols.	2 0
Canonbury House in 3 vols.	2 4
Rosa Lambert, 4 vols.	3 0
The Massacre of Glencoe 4 vols.	3 0
Mysteries of London 13 vols.	7 0
Mysteries Court of London 17 vols.	12 0
Empress Eugene's Boudoir 3 vols.	2 4
May Middleton 2 vols.	1 3
Rye House Plot 4 vols.	3 0
Pickwick Abroad 3 vols.	2 4
Loves of the Harem in 4 vols.	3 0
Young Fisherman, complete	0 10
Master Timothe's Book Cases 3 vols.	1 12
Mysteries of Paris by Eugene Sue in 2 vols.	1 0

(Postage etc. Extra for all Books)
The SUPERIOR WATCH CO,
536 Post Box 167 (A) Madras. S.

కేశవకాంత్ తలనూనె (వైట్ ఆయిల్ ఇండులో కలుపుటలేదు.)
కేశవకాంత్ తలనూనె మార్కెట్టులో యందు వాటి కన్నీటికంటె మిక్కిలి చాకయైనది.
మంచి వాసనగలది (1581)
(దీనియొక్క గుణాతిశయములకు చెప్పి గ్యాలియర్ కడర్వడలో ఒక యొగ్య
బాగ్రీయను మైయారు ప్రదర్శనములో ఒక ప్రాంజుతరకమున కవిటీగార్లు ఇచ్చి
యిచ్చారు.) కేశవకాంత్ తలనూనె ప్రత్యేకముగా శ్రేష్ఠమైన చెట్లకాయల నూనెతోను
పరిమళమైన ఫుష్పముల నండియు తయారు చేయబడినది. ఇది అన్నితెలు జనులకును తగి
నది. తలవెండ్రుక లాడిపోవుటను నివారించుటకు మృదువుగాను సల్లగాను మెరుగునట్లు
జేయవలెను. ఇన్నియు గాక కేశవ కాంత్ తలనూనె బహువలదుండు తలనూనె అన్నిటి
కంటెను మిక్కిలి చక్కకయైనది. బట్టియు బీదలకు భాగ్యరంజకులకు తగినది.
కేశవకాంత్ తలనూనెలో మెరుగునగు చెడుపు చేయుట వైట్ ఆయిల్
కలిపినదిని రుజువుచేయవారికి రూ. 1000 లు ఇవ్వవలెగా నియోగిండును.
ఒకసారి తెప్పించియూచిన మీకే తెలియును.
కాశ్యంకంబోడ్డు అరువు కంటి 1 బుడ్డి వెల రూ. 0-15 0
ముఖ్యగమనింపు:— కేశవకాంత్ తలనూనె బుడ్డినీటిలోను బహుమతి టిక్కెట్లుండును.
The Keshav Perfumery Works,
147, Abdul Rahiman Street, Bombay. No. 3.

చిత్తూరు సహితమైన వా. పి. డి.
సావంతుని వనోపది సారసవరిల్లా
అపరిమిత రక్తములన జనించు బాధ్యములకు
కీటకునంటి మందు. మురుగులను, మచ్చలను, గండమాలలను
పుండ్లకు, ప్రాంతములను అన్ని విధములకున గలుగు వర్ష
కోవలెను. పొగొట్టును. (28)
మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి
సావంతుని వనోపది సారసవరిల్లా ముఖ్యమైన విషయము.
కీటకులను ముప్పువచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను
బాగొట్టును. శరీరమునందలి సాదరసవోధములను, చురుకైన
మన కాళ్లనుబంధమును కొవ్వలను పొగొట్టిన తరువాత
శుభ్రపరచును. శరీరాకోశ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజుల
లోపును 4 కొవ్వల ముద్దలతో జన్మించును.
బాప్రైటరు. — పి. డి. సావంత్,
కె. సరసవాడి, సెంటిఫింబాయి
Proprietor: P. D. SAVANT,
Fanaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY

పావ్యపు పంకజా చలవబ్బెతులవారి
ఆయుర్వేదీయ సిద్ధావధములు.
1. లక్ష్మీవిలాసము:— లక్ష్మీవలెను క్షేమకోగులు
ఈ లక్ష్మీవిలాస రిములకు సోగులై యున్నారు. ఒక
యొక లక్ష్మీవిలాస రిములకు సీసా తమయొద్ద నుండెనేని
క్షేమకు కల్యోత్తమమైన సిద్ధావధము కేరొంటి లేదని
తామే నిరంతరముగా నిర్మూలించు. దీనివలెను, మాదక
శార్లన బర్తనము, సన్న పాలిము మొదలగుచి తప్పక గుణ
మకును సీసా 1-4 1-0-0, 5-8 1 ఇళాం. (394-801)
2. శ్రీనివాసతైలం:— మేనుగడ్డలమును, కుంకుమ నొప్పి
పావులమును ముంచియును. సీసా 1-8 0-9-0, 5-8 1 ఇళాం.
3. నైకావరాసము:— దీనిని కేరొవినప్పుడీ మండియే
యూత్రమున కట్టి (కలరా) వాంతిబేధి, కీరభేది, అజీర్ణ
భేదము గుణము కాగలదు. సీసా 1-8 1-0-0, 5-8 1 ఇళాం.
4. బాలనభోదము:— విద్వలకు బలకాగి; నియ్యని
మందు. మందము, మలబద్ధము, అజీరణి, కృత్రిమము, కడు
పుబ్బియందుట, ఆకలిలేకండుట మొదలగుచి గుణముందు
విద్వలు పుష్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-8 0-12-0 5-8 1 ఇళాం.
5. లోకామహార కర్మారీమక్రము:— విద్వలకు నయ
ము చుదిరినవారికి, బాలింతలకు శుభ్రముగా
కలి. మందము, కడికము, కర్మ, అజీర్ణము,
కీరవాతం, పొచ్చుబాధలు, చురుకైన, జ్వ
రం, చలిబర్బము, రుద్ధము మొదలగు యిం
కెవరక కోగబాధలు గుణముచేయును.
250 మక్రములు సీసా 0-4-0
కేరాల కర్మతో 5-8 1-8-0
" " 12-8 2-18-0
" " 25-8 5-8-0

కలి కోవధముతోడ అపహరణ తెలుగును పంపబడును.
శ్రీ నీకారాధన వైద్యశాల, మైసూరు.

మీ బాయిలరు
నిశ్చయకాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలరు కామ్యూజిమ"ను
యొకయోగింపవలయును. దాని నుపయోగించిన బాయిలర్లు త్రువ్వపట్టి పొక్కులు
పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక పెరిష్టెయికు చక్కని మెరుగు
విచ్చును; అదమునున్న గొట్టములనున్న త్రువ్వ పట్టకుండగను శుభ్రముగాను
మించును. ఈ కామ్యూజిమ యొకయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు
చెడిపోకుండ ఎక్కుటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.
దానియొక్క యొకయోగమును గురించియు ఫలజూను గురించియు అసలు
యెనింట్లకే వ్రాయవలయును.
కే గాలనులుగల రము 1-8 రు 25-0-0
కే రియన్ను ఫాండ్రి అండు ఇంజనీరింగు వరుక్కు.
కే రియన్ను 555 రు
మదరాసు
(కే రియన్ను గోరునప్పుడు ఈ పత్రకమును చూచుదాహరించ గోరుచున్నాము)